Ազգ

Azg

Դեկտեմբեր 30 Հինգշաբթի 1993

ՈՍՄԱՆՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ

9 տարի, թիւ 251 (502)

գինը 25 ռ.

դասիչ 69149

Երեւան 375010

Հանրապետության 47

հեռ. 581841, ֆաքս 562941

տելեքս 243266 CPIRI SU

Նոյեմբերյանը, Իջեւանը եւ Տավուշը ծանր ռմբակոծությունների տակ

Հասկապես դեկտեմբերի 28 լույս 29 գիշերվանից սկսած եւ երեկ ամբողջ օրը հրթիռահրետանային ռմբակոծությունների թիրախ էր դարձել Հայաստանի հյուսիսարեւելքը՝ Նոյեմբերյանը, Իջեւանը եւ Տավուշը: Ադրբեջանական Ալի Բայրամլիի, Ղազախի եւ Թովուզի շրջաններից ծանր հրետանու կրակ էր բացվում հայկական բնակավայրերի վրա, նյութական զգալի կորուստներ պատճառելով շրջանի բնակչությանը:

Ակնհայտ է, որ Բաքուն ձգտում է casus belli ստեղծել Հայաստանի համար, նրան ներքաշել պատերազմի մեջ, նպատակ ունենալով իր համար նպաստավոր նոր որոշումներ կորզել ԵԱՀԽ-ից ղարաբաղյան հարցի կապակցությամբ: Երեկ, օրվա ընթացքում, ՀՀ նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը 4 անգամ հեռախոսազրույց ունեցավ Ադրբեջանի նախագահի հետ, վերջինից պահանջելով անհապաղ դադարեցնել կրակը վերոհիշյալ շրջանների վրա, այլապես սպառնալով պատասխան գործողություններ դիմել: Հայաստանի նախագահը երեկ հեռախոսազրույց ունեցավ նաեւ Էդուարդ Շեւարդնաձեի հետ եւ քննարկեց Վրաստանով Հայաստան բեռների փոխադրման ու գազատարի վերականգնման հարցերը:

Բուլղարիա

Ժիրինովսկին ահաբեկում է Եվրոպան

Ռուսաստանի Լիբերալ-դեմոկրատական կուսակցության առաջնորդ Վլադիմիր Ժիրինովսկին մասնավոր հրավերներով շարունակում է իր ճամփորդությունը Եվրոպայում: Ավստրիայից հանկարծահաս մեկնելով Բուլղարիա, Ժիրինովսկին պահանջեց նախագահ Ժելեւի հրաժարականը, որին, ըստ Վլադիմիր Վոլֆովիչի, պետք է փոխարինեն Եվրոպայում տնտեսական գծով իր խորհրդական, ավստրիաբնակ բուլղարացի ազգայնական Սվյատոսլավ Ստոյալովը: Ժիրինովսկին խոստացավ արագ խաղաղություն հաստատել Բալկաններում, հարավսլավական հակամարտության գոտում տեղաբաշխելով երեք ռուսական դիվիզիա: Դիմելով բուլղարացիներին, Ժիրինովսկին խոստացավ նաեւ Բուլղարիային կցել նրա պատմական հայրենիքի բոլոր բաղկացուցիչ մասերը՝ Մակեդոնիան եւ Թրակիան ամբողջությամբ: Ռուսաստանի ԼԴԿ առաջնորդի այս հայտարարությունները խիստ վրդովմունք են հարուցել Մակեդոնիայում, Հունաստանում, Թուրքիայում եւ Հարավսլավիայում: Անդրադառնալով Արեւելյան Եվրոպայի ժողովուրդներին, Ժիրինովսկին հայտարարեց, որ ռումինացի ժողովուրդ չկա, այլ ռումինացիներն ընդամենը իտալական գնչուներն են: Բուխարեստը գնահատեց այս հայտարարությունը իբրեւ վիրավորանք Ռումինիայի եւ նրա ժողովրդի հասցեին:

Դեկտեմբերի 28-ին Վլադիմիր Ժիրինովսկին ծաղիկներ դրեց Սոֆիայի կենտրոնում գտնվող Ալեքսանդր 2-ի եւ Անհայտ զինվորի հուշարձաններին, որից հետո իր շքախմբով ուղղվեց դեպի Սոֆիայի կենտրոնական Ալեքսանդր Նեւսկու տաճարը: Նրա ճերմակ դեպի տաճար փորձեցին կանխել շուրջ 500 բուլղարացի հայրենասերներ, որոնք սակայն բռնության ենթարկվեցին Ժիրինովսկու թիկնապահների կողմից:

Ելնելով Ռուսաստանի Լիբերալ-դեմոկրատական կուսակցության առաջնորդի հայտարարությունների եւ գործողությունների բնույթից, Բուլղարիայի ներքին գործերի նախարարությունն առաջարկել է Ժիրինովսկուն խանգարել ժամկետից առաջ թողնել Բուլղարիայի տարածքը: Սակայն, ըստ Սոֆիայից ստացված տեղեկությունների, ՆԳՆ որեւէ որոշում չի կայացրել Ժիրինովսկուն երկրից արտաքսելու վերաբերյալ, երբ վերջինս չընդունի վերոհիշյալ «առաջարկը»:

Ժիրինովսկու այցելության ընթացքում քարծրացած աղմուկի կապակցությամբ բուլղարական ժողովրդին է դիմել երկրի նախագահ Ժելյու Ժելեւը: Նա հայտարարել է, որ Ժիրինովսկու այցը եւս մեկ նախազգուշացում է նրանց, ովքեր Բուլղարիայի քաղաքական հետանկարի ընտրության հարցում հայացքն ուղղում են դեպի Ռուսաստան:

Մինչ Ժիրինովսկին շրջագայում է Եվրոպայում, Մոսկվայում լուրեր են շրջում Լիբերալ-դեմոկրատական կուսակցության ցուցակներով ընտրված Դումայի պատգամավորական խմբակցության շարքերի հնարավոր պառակտման մասին: Դիտորդների կարծիքով, կուսակցության ֆինանսական միջոցների բախման շուրջ հակասությունների եւ Ժիրինովսկու անմիջական շրջապատի առանձին անհատների փառասիրության հիմքի վրա ԼԴԿ խմբակցությունը կարող է պառակտվել: Նրա մի մասը կարող է հարել կոմունիստներին, մյուս մասը կարող է ձեռնպահ անկախ պատգամավորներին կազմավորմանը:

Ղարաբաղ

ԾԱՆՐ ՄԱՐՏԵՐ ՂԱՐԱԲԱՂՈՒՄ. ՄԱՐՏԱԿԵՐՏԻ ՄՈՏ ՈՉՆՉԱՑՎԵՑ ՀԱԿԱՌԱԿՈՐԴԻ ՄԻ ՍՏՈՐԱԲԱԺԱՆՈՒՄ

Դեկտեմբերի 28-ի երեկոյան եւ 29-ի գիշերը ղարաբաղյան կազմավորումները ծանր մարտեր են մղում ռազմաճակատային գծի ամբողջ երկայնքով: Առավել բարդ իրավիճակ է ստեղծվել Մարտակերտի շրջանի հյուսիսային հատվածում, որտեղ ադրբեջանական բանակը, օգտվելով թվական գերակշռությունից, կարողացել է գրավել Մասաղիս գյուղը եւ մի շարք իշխող բարձունքներ:

ԼՂՀ պաշտպանության բանակի ներկայացուցիչը հերքել է ադրբեջանցիների կողմից տարածվող ղարաբաղյան բանակի մեծ կորուստների մասին լուրը: Դեկտեմբերի 28-ի երեկոյան եւ 29-ի գիշերը մղված մարտերում ղարաբաղյան կողմից զոհվել են 2, վիրավորվել 9 ազատամարտիկներ: Ադրբեջանական կողմից ոչնչացվել են 63 զինվոր եւ սպա, խփվել է մի հանի զրահամեքենա: Դեկտեմբերի 29-ի վաղ առավոտյան ադրբեջանական բանակի ստորաբաժանումները ռազմաճակատի գծի գրեթե ամբողջ երկայնքով վերսկսել են ղարաբաղյան դիրքերի հրթիռահրետակոծությունը:

ԼՂՀ ռազմական հետախուզության տվյալներով, ադրբեջանական կողմից աֆղան մոջահեդներից բացի մարտնչում են նաեւ ռուս վարձկաններ, հիմնականում Իվանովոյի, Վլադիմիրի, Կալուգայի եւ Տամբովի մարզերից: Ըստ որոշ տեղեկությունների, Ադրբեջան մեկնելու թույլտվությունը նրանք ստացել են Իվանովոյի մարզում Ռուսաստանի նախագահի ներկայացուցիչ Վ. Տոլմաչովից:

Դեկտեմբերի 29-ի առավոտյան 7:30-ին ադրբեջանական բանակի ստորաբաժանումները ուժգին հրթիռահրետանային նախապատրաստությունից հետո անցել են հարձակման Մարտակերտի եւ Մարտունու շրջաններում փորձելով ճեղքել հայկական պաշտպանական գիծը: Հարձակմանը մասնակցում են մեծ քանակությամբ հետեւակ եւ զրահատեխնիկա, ինչպես նաեւ Մի-24 տիպի ուղղաթիռներ: Ժամը 12:30-ին հայկական կազմավորումներին հաջողվել է կասեցնել հակառակորդի առաջխաղացումն ինչպես հյուսիսում, այնպես էլ արեւելյան ռազմաճակատներում: Երկուստեք կան զգալի կորուստներ, որոնց թիվը ճշտվում է: Ղարաբաղի բանակի հրամանատարի տեղակալ Մովսես Պետրոսյանի խոսքերով, ադրբեջանցիների հարձակումը պատրաստվել էր նախօրոք, Ռուսաստանի միջնորդությամբ ձեռք բերված զինադադարի ընթացքում: Կենդանի ուժի գերակշռությունն ադրբեջանական բանակի հրամանատարությանը թույլ է տալիս հաշվի չառնել մեծ կորուստները եւ նորանոր պահեստային ուժեր օգտագործել ճեղումն ուժեղացնելու համար: Նախնական տվյալներով, դեկտեմբերի 18-29-ին ադրբեջանցիների կորուստները հասնում են 640-650 սպանվածների, հայկական կողմից նույն ժամանակահատվածում զոհվել են 32 զինվորներ:

Ժամը 17:30-ի դրությամբ դաժան մարտեր էին ծավալվել Աղդամի շրջանի Փափրավենդ գյուղի մերձակայքում եւ Մարտակերտ շրջկենտրոնից ոչ հեռու գտնվող Ուելի Յալ կոչվող տեղամասում: Ինչպես տեղեկացրեց ԼՂՀ պաշտպանության բանակի պատասխանատու աշխատակից կապիտան Մերժ Առուշանյանը, հայկական ուժերին Մարտակերտի նշված տեղամասում հաջողվել է շրջապատել թշնամու մի մեծ ստորաբաժանում: Արյունահեղ մարտերում ոչնչացվել է, ամենահամեստ հաշվումներով, մոտ 137 ադրբեջանական զինյալ: Հայկական կողմից, նախնական տվյալներով, զոհվել է 4 ազատամարտիկ, 3 ադրբեջանցի գերի են վերցվել:

ԼՂՀ ռազմական դիտորդների կարծիքով, Լեռնային Ղարաբաղի ռազմաճակատներում մոտ օրերս, ըստ երեւույթին, տեղի կունենա վճռական բեկում: Գերիների վկայությամբ, ադրբեջանական բանակի հրամանատարությունը օգտագործում է հետեւակի վերջին ռեզերվները: «Ազգ»

Յուրաքանչյուր պայթյուն ականում է հայ-վրացական պայմանագրի մի կես

Դեկտեմբերի 18-ից Հայաստանը զրկված է գազից, մի բանից, որ բացի ջերմության ու լույսի աղբյուր լինելուց, նաեւ ներկայումս ստանձնել է կառավարության աշխատանքների որոշակի բնութագրիչի դերը: Անհայտ է, թե ե՞րբ գազը կհասնի մեզ մոտ, միակ հայտնին առայժմ գազամուղի ականազերծման աշխատանքներն են անհայտ ժամանակով:

Վրաց-հայկական հարաբերությունների յուրօրինակ խթան լինելով գազատարն անորոշ հաճախականությամբ պայթում է, գուցե թե միջկառավարական ավելի սերտ շփումների ձգտումով:

Դեռ հունիսի 15-ին մեկօրյա այցով Թբիլիսիում գտնվող Հրանտ Բագրատյանի գլխավորությամբ Հայաստանի պատվիրակությունն ի թիվս այլ փաստաթղթերի, ստորագրեց նաեւ մի արձանագրություն, որով մասնավորապես ճշտվեցին Հայաստանին հասանելիք գազի ծավալները: 1993 թ. հունիսի 15-ից սկսած բնական գազը Հայաստանի եւ Վրաստանի միջեւ բաշխվելու էր մինչեւ 10 մլն խմ գազի մուտքի դեպքում 3 մլն խմ Հայաստանին, 10-15 մլն խմ դեպքում 3 մլն+10 մլն խմ ավելի մուտք գործած գազի 40 տոկոսը, 15-20 մլն խմ դեպքում 5 մլն+15 մլն խմ ավելի մուտք գործած գազի 50 տոկոսը, 20 մլն խմ եւ ավելի մուտքի դեպքում գազը հավասարապես կիսել երկու երկրների միջեւ: Իհարկե, այս թվերը անպայման ուղեկցվել էին անվերապահ համաձայնություններով, որ պայմանավորվածությունները կկատարվեն: Այն, որ այսօր Հայաստանի ստացած գազի քանակը չէր ենթարկվում վերոհիշյալ պայմանավորվածության եւ ոչ մի կետի, իսկ Վրաստանը վայելում էր հարեւանցիորեն իրեն բաժին ընկած գազը, գիտեին, տեղյակ էին եւ Հայաստանի, եւ Վրաստանի կառավարություններում: Եւ, ահա, նոյեմբերի 18-ին Թբիլիսիում հանդիպավոր պայմաններում Հայաստանի եւ Վրաստանի կառավարությունների ղեկավարների ներքական «[illegible]» հանդիպման ավարտին Հրանտ Բագրատյանը եւ Օթար Պացացիան ստորագրեցին արձանագրություն, որում մասնավորապես Վրացգազի վարչությանը հանձնարարվեց անհապաղ միջոցներ ձեռնարկել Հայաստանին հունիսի 15-ի համաձայնագրին համապատասխան ծավալներով գազի մատակարարումները իրականացնելու ուղղությամբ: Հունիսից մինչեւ նոյեմբեր եղած ժամանակահատվածում գազամատակարարումների անբավարար քանակի ու անկանոնության մասին բավական [illegible] տեղեկություն ունենք. Հայաստանի կառավարությունն ունի, [illegible] ինչ, միայն 6 ամիս հետո

Շար. էջ 2

ԼՈՅՍ ՆՈՐԱ ԼԻ Է ԱՆՄԱՀՈՒԹԵԱՄԲ

Դեկտեմբերի 29-ի գիշերը հայ ժողովուրդը կորցրեց իր սանձերի Ֆրունզիկին: 63 տարեկանում կյանքից հեռացավ հայ բեմի ու կինոյի մեծագույն վարպետը, հայոց, վրաց եւ ԽՍՀՄ ժողովրդական արտիստ Մհեր Մկրտչյանը: Լենինականի երաժշտական ուսումնարանը, այնուհետեւ Երեւանի գեղարվեստաթատերական ինստիտուտի դերասանական բաժինն ավարտելուց հետո 1946-ին նա հրավիրվել է Լենինականի Մռավյանի անվ. թատրոն, սովորել է դրամատիկական ստուդիայում եւ միաժամանակ խաղացել: 1953-ից հանդես է եկել Գ. Սունդուկյանի անվ. թատրոնի բեմում, նկարահանվել է բազմաթիվ ֆիլմերում: Սունդուկյանի անվ. թատրոնից հեռանալուց հետո ստեղծել է իր «[illegible] թատրոնը»:

Արտիստին վերջին հրաժեշտ տալու համար ստեղծվել է կառավարական հանձնաժողով:

Չինաստանի միջուկային արդյունաբերության դերը մնում է անփոփոխ

ՉժԳ միջուկային արդյունաբերության ընկերության գլխավոր տնօրեն Ցզյան Սինսյունն ընկերության աշխատանքային խորհրդակցությունում հայտարարեց, որ թեեւ միջազգային իրադրության մեջ հսկայական փոփոխություններ են կատարվել, բայց Չինաստանի միջուկային արդյունաբերության ռազմավարական դերը մնում է անփոփոխ, հայտնում է Սինհուա գործակալությունը: Չինաստանը նախատեսում է միջուկային արդյունաբերության համակարգը դարձնել արտադրությունների վիթխարի միավորում, որը կարտադրի ինչպես ներքին, այնպես էլ համաշխարհային շուկայի համար նախատեսված ռազմական ու քաղաքացիական արտադրանք: Չինաստանը, Ցզյան Սինսյունի խոսքերով, ակտիվացնում է հետազոտությունները միջուկային նոր ռեակտորների մշակման բնագավառում: Կստեղծվի արագ նեյտրոններով գործող փորձառական ռեակտոր, կխորացվեն հիմնարար հետազոտությունները միջուկային սինթեզի բնագավառում:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

Օուենը բոսնիական խնդրի կարգավորման մասին

«Մենք առաջադիմում ենք, թեեւ դա տեղի է ունենում չափազանց դանդաղ, «Նյու Յորք թայմզին» տված հարցազրույցում հայտարարեց նախկին Հարավսլավիայի հարցով զբաղվող համակարգիչ կոմիտեի համանախագահ լորդ Օուենը: Մենք առաջվա պես ունենք Բոսնիայի ու Հերցեգովինայի տարածքի բաժանման հետ կապված դժվարություններ, բայց ես կասեմ, որ դրանք հաղթահարելի են: Երբեմն հարկ է լինում բախվել նրանց բացահայտ խաբեությանը, ում հետ բանակցում ես: Նրանք կարող են նայել ձեր աչքերին եւ խաբել: Ընդ որում ես այդ մասին գիտեմ, եւ նրանք էլ գիտեն, որ ես դա գիտեմ: Բայց հարկ է լինում առաջ ընթանալ: Պաշտոնաթող լինելը վերջին բանն է, որի մասին ես մտածում եմ»:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

Ֆրանսիան մտահոգ է Ռուսաստանով

Արտասահմանյան մամուլն անհանգստացած հետեւում է Ռուսաստանի իրադարձություններին: Փարիզի «Ֆիգարոն» հայտնում է. «Նոր ռուսական խորհրդարանը կլինի նույնքան անղեկավարելի, որքան նախորդը»: Թերթի կարծիքով, դրա պատճառը «քաղաքական կուսակցության» գաղափարի ճապաղությունն է, որի հետեւանքով լուրջ պատասխանատվություն չի զգում նաեւ կառավարությունը եւ գործողությունների հիմնական ծանրությունն ընկնում է նախագահի վարչակարգի վրա»: «Ֆիգարոյի» վերլուծության համաձայն, Ժիրինովսկին ընդամենը ընդունակ խաղացող է, որը տարածում է հասարակության համար հաճելի անեծքներ ու հայհոյանքներ: Սակայն չնայած նոր սահմանադրության ընդունմանն ու նոր խորհրդարանի ընտրությանը, դեռեւս կմնա մի անկանխատեսելի ու անհանգիստ երկիր:

digitised by A.R.A.R.@

Ռուսաստան

Կոկոշին. «Ահաբեկիչները հարմար պահ էին ընտրել»

Քաղաքական առումով ահաբեկիչնե-րը շատ հարմար պահ էին ընտրել. Ռուսաստանի նախագահը, վարչապետը եւ պաշտպանության նախարարը գտնվում էին երկրից դուրս, դեկտեմբերի 27-ի ե-րեկոյան պատանդ երեխաների ազատման գործողությանը նվիրված մամուլի ասուլիսում հայտարարեց Ռուսաստանի պաշտպանության նախարարի առաջին տեղակալ Անդրեյ Կոկոշինը: Նրա խոսքերով, Ռուսաստանի նախագահի եւ պաշտպանության նախարարի անձնական կարգադրությամբ գործողությանը մասնակցել են Հյուսիսային Կովկասի օկրուգի բոլոր զորերը: «Փաստորեն, անցկացվեցին «Կովկաս» պայմանական անունով լայնածավալ զորավարժություններ», նշեց Կոկոշինը:

Օդադեսանտային ուժերի գլխավոր հրամանատար, գեներալ-գնդապետ Պյոտր Դեյնեկինը մամուլի ասուլիսում հայտարարեց, որ ահաբեկիչները շատ տեսակետներից գործել են պրոֆեսիոնալ կերպով:

Գործողության անմիջական մասնակից, 4-րդ օդային բանակի հրամանատար, գեներալ-լեյտենանտ Վլադիմիր Միխայլովի խոսքերով, որը կապ էր պահպանել ահաբեկիչների ուղղաթիռի անձնակազմի հետ, նման գործողության մեջ բացառիկ դեր են խաղացել զանգվածային լրատվության միջոցները, հեռարձակելով երեխաների հնարավոր սպանության անընդհատ անցանկալի տեղեկատվություն, մանրելով ահաբեկիչների հնարավոր գործողությունների վարկածները, դրանով իսկ հուշելով նրանց:

Ինչպես լրագրողներին հայտնեց ուղղաթիռի անձնակազմի հրամանատար, փոխգնդապետ Վալենտին Պադալկոն, Մախաչկալայի մոտ ահաբեկիչների վայրէջքը տեղի էր ունեցել բարձիկների անկայուն աշխատանքի պատճառով: «Երբ ահաբեկիչները հասկացան, որ դա ոչ թե կասակ է, այլ լուրջ իրավիճակ, ասաց Վ. Պադալկոն, նրանց պարագլուխը նույնիսկ յճշտեց վայրէջքի տեղը եւ հրամայեց արագորեն իջնել ողջ-ողջ չայրվելու համար»: Հրամանատարի խոսքերով, ինքը չի կարողացել իջեցնել ուղղաթիռը, եւ ահաբեկիչները թռել են մեկ մետր բարձրությունից: Նրա խոսքերով, ինքը նաեւ չի կարողացել կապվել հրամանատարության հետ, քանի որ ե լուզակները բարիից հանել էին կապի համակարգերը:

Վերջում Անդրեյ Կոկոշինը Ռուսաստանի պաշտպանության նախարարության ղեկավարության անունից շնորհակալություն հայտնեց ուղղաթիռի անձնակազմի անդամներ, փոխգնդապետ Վալենտին Պադալկոյին եւ կապիտան Վլադիմիր Ստեպանովին, որոնք կամովին սահմանել էին այն ուղղաթիռի կառավարումը, որտեղ գտնվում էին պատանդները: «Դա պետք է ամենքիս համար դաս դառնա», ընդգծեց Անդրեյ Կոկոշինը:

ՆՏ

Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ

Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635

Խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ / 581841

Տնօրեն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863

Apple® Macintosh®
համակարգչային սարքավորումը «Ազգ» թերթի

Azg
armenian daily

Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635

47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

Published in U.S.A. by AZG Publishing Co.,
22122 Sherman Way, Suite 203, Canoga Park,
CA 91303, Call (818) 598-0423 Fax
(818)340-9819 for subscription rates.

Publisher - Հրատարակիչ
Dr. Krikor Krikorian -
Դոկտ. Գրիգոր Գրիգորեան

Executive Director - Տնօրեն
Vartan Karaoghlanian -
Վարդան Գարաօղլանեան

Production Manager -
Raffi Shoubokian
Արտադրութիւն
Րաֆֆի Շուպուքեան

Վրաստան

Սկիզբը էջ 1

հնարավոր եղավ պաշտոնական հանդիպմանը անդրադառնալ դրան: Գուցե ժամանա՞կ չկար գազի հարցով զբաղվելու: Բայց չէ՞ որ հանրապետությունում այսօր գրեթե բոլոր հարցերը զգալի «միջամտությամբ» են լուծվում: Միգուցե վրացական կո՞ղմն էր խնդրել մի քիչ էլ մեր գազի հաշվին բարեկամաբար աղալ: Չէ՞ որ նոյեմբերի 18-ի վերոհիշյալ հանդիպմանը նա մեծահոգաբար բնդունեց իր մեղքերը եւ խոստացավ «վիզն առավ», որ իրոք ինքը գազի վերաբերյալ պայմանագիրը չի կատարում: Իսկ Հայաստանի վարչապետ Հրանտ Բագրատյանն էլ նույն մեծահոգությամբ ու բարեկամական ժեստով, պատասխանելով այն հարցին, թե որեւէ մեխանիզմ կա՞ այդ պայմանագրի կետերը չկատարելու դեպքում, ասաց, թե «երբ երկու պետություններ, մանավանդ հարեւաններ, բարձր մակարդակով ստորագրել են պայմանագիր կամ համաձայնագիր, ապա նման փաստաթղթի նկատմամբ վերաբերմունքն էլ պետք է լինի պետական մակարդակով, պայմանագիրը պետք է անշեղորեն կատարվի»:

Կարելի է ենթադրել, թե Հայաստանի կառավարությունը կամ ընդհանրապես անտեղյակ է, թե ինչպես է Վրաստանն իր պարտավորությունները կատարում, կամ էլ այս անգամ Վրաստանի հավաստիացումները խիստ համոզիչ էին: Դեռ թանաքը չչորացած, հաջորդ շաբաթ Թբիլիսի մեկնեց եւս մի պատվիրակություն՝ միջկառավարական պայմանագիր նախապատրաստելու համար:

Բնական է, որ առանց պայմանագրային կամ արձանագրային արդյունքի հանդիպում չէր լինի:

Այնուամենայնիվ, Հայաստան-Վրաստան պայմանագրային խաղերը, մասնավորապես գազի վերաբերյալ, Վրաստանի բազմաթիվ խախտումները երկարուղու եւ գազատարի պահպանության վերաբերյալ դեռեւս իրեն շոշափելի արդյունք որեւէ էական բան չունեն, եթե չհաշվենք գազատարի հերթական պայթյունը, որն ուղղակիորեն կապվում է «գազային» պայմանավորվածությունների ձեւական դառնալու հանգամանքի հետ:

Դեկտեմբերի 18-ից, մեկ շաբաթվա ընթացքում, կարճատեւ ընդմիջումով գազատարը երկու անգամ պայթեցվեց, հօդս ցնդեցին պայմանավորվածությունների եւս մի քանի տոկոս: Իսկ Հայաստանի կառավարությունը, ամենայն հավանականությամբ, հավատարիմ է մարտավարական իր սկզբունքին՝ գազամուղի պայմանագրային (միայն թղթային վիճակով) հսկողությանն ու գործարկմանը, օգտվելով Վրաստանի կառավարության այն անկարողությունից, որ ադրբեջանաբնակ մի կղզյակ կարող է խաղալ մի ողջ պետության հեղինակության հետ, առանց որեւէ պայմանագրի: Գնդամուղի ականապատումը նշանակում է նաեւ հայ-վրացական պայմանագրերի ականապատում, եւ ամեն մի պայթեցված ական ջնջում է պայմանագրի մի կետ: Մինչեւ նոր պայմանագրի ստորագրումը հայ գազածնարարների նորանոր գործողումներ, կլինեն այնքան ժամանակ, քանի դեռ միջկառավարական հարաբերությունները կլինեն միայն թղթի:

ԳԱԳԻԿ ՆԱԶԱՐԵԹՅԱՆ

ՅՈՒՐԱՔԱՆՉՅՈՒՐ ՊԱՅԹՅՈՒՆ ԱԿԱՆՈՒՄ Է ՀԱՅ-ՎՐԱՑԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆԱԳՐԻ ԵՎՍ ՄԵԿ ԿԵՏ

Նղաստաբա՞ղձ, թե նղաստաղարձ: Մեկը կարողացավ հաղթել կտոնին

Նղաստանձար, նղաստանօր, նղաստաբաղձ, նղաստանենչ...

Բառեր էինք հորինում ուրախանալով հայոց լեզվի հարուստ հնարավորություններով, իսկ երրորդ ասաց՝ շտապում ենք, թե մեզ մոռացկան պարծին, մենք չի ասում է, չգիտ... կա՞ ապահովված մենք... ունենք մի միլիոնատեր, որ հրաժարված լինի, ենթադրենք, նավթից կամ երկիրի նղաստից...

Ընտրողը պատմեց տարիներ առաջ արփիկցի մի իշխանավորի դիտարկումների մասին. երկրաշարժից հետո արփիկցին սեփական օգնությունը բերում, ճոխ հյուրասիրում էր սփյուռքի տարբեր ծագերից մեզ օգնության եկածներին: Հերթ էին կանգնում ով ում պետք է տուն տանի, մարդավարի օրեւան տանրանց: Եւ հանկարծ կառավարության որոշմամբ Արփիկի շրջանը եւս նանաչվեց աղետի գոտի ու տեղի ունեցավ հրաշք. մարդը, որը ինքն էր շոր ու կոշիկ բաշխում, անասուն մորթում, սառույց սեղանով հյուրերին զարմացնում պարծանքով ուրիշի աղքատության գերին. երբ աղետյալ էի, ուրեմն սկսեմ, հասցրեք, ուրիշ ոչ մի ցուցակ չմնեցնեք:

Ես էլ ու գլուխ հանի պարծին, թե չպարծին, թե պարծանք: Օրինակ չեմ պարծին, որովհետեւ որքան էլ հայաստանում իմ տուժականաղքատությամբ, ինչպե՞ս հանգ... երեխաներիս գրկել իրենց համար որոշված շաբաթական 20 լիտր նավթից, որովհետեւ, ճիշտ է, գումազուրկ չեմ, ճիշտ է, ես... աշխատում եմ, բայց մեկ ամսում աշխատավարձս ահա այս թառերը մեկնարկելու պահին մեկ լիտր նավթ է:

Ամբողջ աշխարհի հայությանը կոչ ենք անում մեզ համար փող հավաքել... Ես ինքս նրանցից փող չեմ ուզում, բայց իմ անունից ուզում են, ու դարձյալ ես ակամա հայտնվում եմ նղաստամուրի վիճակում:

Երեւի ամենահեշտ ուղին է, ամենադժվարը՝ հրաժարվելը: 11 կետերի մեջ մտնելը բաղձանք է. երեխա ունենալ չես հասցնի, ամուսնալուծվել կամ կողակցից վերջը ցանկանալն ավելի հեշտ է ու արագ:

Սոցիալական աշխատող Գայանեն իր զույգ ու դասարկ տնից եկել, կերոսին ու նավթի վաճառով հայտնի Դավիթբաշեն գյուղում նավթի կտրոնների ճակատագիրն է որոշում:

Փոքրիկ տնակը եռում է ինչոների բարձրաձայն պահերազմից, այսինքն ինչո՞ւ ոչ ես: Ինչո՞ւ զրկված 90-ամյա այրին առաջնահերթների ցուցակում չէ, ինչ անենք թե 5 երեխա ունի: Դե, երբ ծանր պայմաններում գիշերը ցերեկ անելով երեխաներին պահել-մեծացնելը պետության կողմից քաջալերելու տեսանկյունից նայենք, կամ հատուկենտ զառամյալ ծերունիներին՝ ուշադրության կենտրոնում պահելը ազգային արժանապատվության հարց, ինչ խոսք, 12-րդ կետում նրանք կլինեին: Իսկ երբ նվակեսը չափահաս զավակի պարտականությունն է ծնողի հանդեպ, ի դեպ, որը եւս ազգային արժանապատվություն է, հինգ երեխաներից մեկը շաբաթը երկու լիտր նավթ թող բերի իր զառամյալ ծնողին: Իսկ շա՞տ ծերուկներ ունենք մենք 90 տարին բոլորած, որպեսզի նրանց գոյությունը չպատվենք մեր պետական վերաբերմունքով... մի խոսքով, տեսանկյունի հարց է:

Ինչու 8 ամսվա հղի կնոջը ոչ մի արտոնություն չի տրվում: Այդ դեպքում ես միայն մեկ տեսանկյուն եմ ընդունում. ամենուր առաջին կետում պետք է առոք-փառոք բազմած լինի հղի կինը.- առաջարկել էինք հղի կնոջը առանձին սնունդ հատկացնել, չի տրվում, առաջարկել էինք կրկնակի կտրոն, չէ՞ որ որոշակի ամսից հետո դեռեւս չծնված երեխան բնակչության իրավունք ունի, իսկ ինչո՞ւ ուտելու իրավունք չունենա հենց կոնսուլտացիայում հաշվառման պահից: Սա էլ չկա, նավթն էլ չկա:

Հղի կանայք, աղասամբեք, իսկ հնագանդ մի ենթարկվեք մեր տագնապները չհասկացող տղամարդկանց որոշումներին, պատկերացնու՞մ եք, ազգի ամոթը կլինի նրանց հանրահավաքը մեզ ծանոթ հրապարակում, ուր դժվար թե ազգը բազմացնելու կոչեր չլինեն հնչած: Սոված ենք, մրսում ենք, երեխայի տակաշոր չենք կարողանում գնել, թժիշկների վարձը չենք կարողանալու վճարել, եւ լավ գիտենք, թե էլի ինչեր:

Նավթը տրվում է երեխաներին, չէ՞, սկսած երեք անչափահասներից: Բայց տուն կա, մի քանի ընտանիք միասին են ապրում, բոլորը միասին ունեն երեք անչափահաս երեխա: Նույն ծնողների երեք երեխաներին հասնում է, տարբեր ծնողների 8 երեխաներին չի հասնում:

Ես մեծապես երեխաների կողմն եմ, դժվար է անշուշտ նաեւ ասել, թե՝ երեխաներ, դուք երկուսն եք, կամ դու մենակ ես, դրա համար պետք է մրսես, բայց պետությունը պետք է իրավունք ունենա չէ՞, ի վերջո ինչ-որ կերպ քաջալերելու երեխա ունենալը: Այսօր քաջալերանքը նավթն ու նավթավառն է, ունեցեք երրորդ երեխան:

Մյուս կողմից, պետությունը կարող է ոտք երեխաների ծնողներին ասել՝ եթե մանավանդ մի ընտանիք եք, դժվա՞ր է, ի՞նչ է, մի քանի գլխով ու դրամապանակով խնլէ խնլէ տալ, մի ճար անել: Ուր ջրեխաները մի քանի ճար անողներ ունեն:

Բայց թե կան նաեւ այսպիսի դեպքեր. ընտանիքը մեծացել, բաժանվել են, հայրական տան տարբեր ծայրերից իրենցն են կառուցել: Եթե պատը կպած է հայրական տանը պատին, առանձին նավթի հույս չունենաս, եթե կպած չի՝ արի տար: Սա ծիծաղելի է:

Իսկ հաջորդը տխուր փաստ է. սեփական տանտերերը լավ կհասկանան. որեւէ մեկին գրանցում է պետք, մի քանի կոպեկով-անծանոթ մարդկանց իրենց տներում գրանցում էին: Ծեր ու միայնակ մարդ ու կին, ու մեկ էլ եկավ ո՞վ երբվանից գրանցվել է նրանց տան ազատ տարածքում: Վերջ, նավթ չես ստանա: Բայց բոլորն էլ գիտեն, որ այդ մարդիկ միայնակ են:

Հաշվառողն անշուշտ զգացմունքների հետեւից ընկնելու հանձնարարություն չունի: Նղաստակը բացարձակ արդարություն է: Ընդհանուր ախտավախի մեջ առաջարկ է ծնվում. վետերաններից իր բաժնից 1-2 լիտր կզոհաբերի, իրենք գիտեն ում կօգնեն:

Գայանեն մտածել է բարեգործական ակցիա առաջարկել՝ նա, ով կարիքավոր չէ, իր բաժինը կամավոր նվիրի կարիքավորին:

Խանդավառություն չկա: Մտովի արագ հաշվարկ... ոնց որ հանես մեկին 2400 դրամ տաս, կտա՞ս:

Հարցադրումները գլխացավի թեման են, եւ այո, ինչո՞ւ մեկը տանա, մյուսը մրսի, մանավանդ, երբ դա երեխային ու ծերին է վերաբերում: Ճիշտ է, ահա այստեղ իմանում եմ ամենակարեւորը. հարուստ տղամարդուն հրավիրել են իրեն հասանելիք կտրոնը ստանալու, պատասխանել է՝ անհարմար չէ՞, չեմ կարողանո՞ւմ իմ երեխաների տաքության հարցը ինքս լուծեմ: Ինձ կտրոն պետք չէ:

Մեկը կարողացավ հաղթել կտրոնին: Բայց օդում կախված կտրոնը...

ԼՈՒՍԻՆԵ ՍԵՐՐԱՔԵԱՆ

Բաքու

Ադրբեջանցի պատգամավորները այցելեցին Վրաստան

Վրաստանում է գտնվում Ադրբեջանից մի ներկայացուցչական պատվիրակություն, որը գլխավորում է ԱԺ առաջին փոխնախագահ Ձ. Դունյամալիեւը: Այս մասին հայտնեց Վրաստանի ԱԺՆ մամուլի ծառայության ղեկավար, Վալերիան Գոգոլաշվիլին: Նրա խոսքերով, այցելության նպատակը երկու հանրապետությունների իրավապահ մարմինների կապերի ամրապնդումն է, ինչպես նաեւ Քվեմո Քարթլիի՝ այն շրջանի, որտեղ բնակվում են ադրբեջանցիներ, իրավիճակի հետ ծանոթացումն է: Վերջին ժամանակներս Ադրբեջանում տագնապալի ազդանշաններ էին ստացվում այս տարածքում ադրբեջանցիների հողի վրա ծանր ընթացող իրավիճակի մասին: Սակայն, ըստ Գոգոլաշվիլու, վրացական կողմը Բաքվի պատվիրակներին հայտնեց, որ վրացիների եւ ադրբեջանցիների միջեւ ազգամիջյան հակամարտություն գոյություն չունի: Միեւնույն ժամանակ, իրավիճակի կարգավորման նպատակով Վրաստանի ոստիկանության ղեկավարը հրամանագիր է հրապարակել տրանսպորտային մայրուղիները բացառապես վրացական ճանապարհային ոստիկանության ուժերով պահպանելու մասին: Դրանից բացի, նախատեսվում է ոստիկանության տեղական մարմիններին կից լրացուցիչ ուժերով շտաբի ստեղծում, որտեղ հիմնականում կընդգրկվի տեղական բնակչությունը: Ադրբեջանական պատվիրակությանն ընդունեց Վրաստանի փոխվարչապետ Զուրաբ Կերվալիշվիլին: Հյուրերն այցելեցին հիմնականում ադրբեջանցիներով բնակեցված Մառնեուլի շրջանը, իսկ այսօր նախատեսվում է այցելություն Բոլնիսի եւ Դմանիսի շրջաններ:

Սնարք

Տնտեսական համաձայնագրեր Ադրբեջանի եւ ԱՊՀ երկրների միջեւ

1994 թ. վերաբերյալ երկկողմ միջկառավարական առեւտրատնտեսական համագործակցության համաձայնագրեր են կնքվել Մոլդովայի, Բելառուսի, Տաջիկստանի, Ղազախստանի եւ Ադրբեջանի միջեւ: Վերջիններս ստորագրվել են ԱՊՀ մասնակից երկրների եւ կառավարությունների ղեկավարների նիստի ժամանակ, որին մասնակցում էր Ադրբեջանի պատվիրակությունը, նախագահ Հեյդար Ալիեւի եւ վարչապետ Սուրաթ Հուսեյնովի գլխավորությամբ: Ադրբեջանի Նախարարների կաբինետից ընդգծեցին, որ սրանք հանրապետության եւ նախկին ԽՍՀՄ երկրների միջեւ առաջին նման փաստաթղթերն են: Նույն աղբյուրի տվյալներով, այդ համաձայնագրերով հաջորդ տարվա ընթացքում Ադրբեջանը նշված երկրներին կմատակարարի հիմնականում նավթամթերքներ, իսկ փոխարենը կստանա սննդամթերք եւ արդյունաբերության համար անհրաժեշտ հումք:

ՆՏ

Ադրբեջանի շփումները Եվրոպայի հետ

Մեծ Բրիտանիայի արտգործնախարարության գծով 406-րդ՝ Ուիլթոն Փարկի հանդիպումը տեղի կունենա հունվարի 10-14-ին, Լոնդոնում: Այդ հանդիպումների ժամանակ Ադրբեջանի պատվիրակությունը կգլխավորի նախագահի արտաքին քաղաքականության գծով պետական խորհրդական Վաֆա Գուլիզադեն: Համաժողովը նվիրվելու է Մերձավոր Արեւելքի խնդիրներին, սակայն նախատեսվում են նաեւ հանդիպումներ Մեծ Բրիտանիայի եւ Նորվեգիայի ներկայացուցիչների հետ:

ՆՏ

Թարմ մանաթներ

Անցած շաբաթ Ֆրանսիայից Բաքու ժամանեց մանաթների հերթական դեկտեմբերյան խմբաքանակը, որը կազմում է 10 մլրդ. մանաթ: Վճարամիջոցների այս ներդրումը վերջինն է 1993 թ. մեջ եւ այն հնարավորություն կտա լուծելու երկրում դրամական միջոցների պակասի խնդիրը միայն 80 տոկոսով:

Սնարք

digitised by A.R.A.R.@

Գործարան

Ժամանակավոր միջոցը ելք չէ

Երեւանի «Յուղարդ» գործարանի խնդիրներից առաջինն ու ամենագլխավորը նույնն է, ինչ որ հանրապետության շատ ձեռնարկությունների համար՝ նյութական արտադրության ոլորտի աշխատանքի արժեզրկումը. հենց սա ընդգծեց գործարանի տնօրեն Ռոմիկ Ալեքսանյանը: Ձեռնարկության համար կարճ է, որը անասունների սեփականաշնորհումից հետո դադարել է «հոսել» գործարան: Սա հիմնական պատճառը, թե ինչո՞ւ են կրճատվել արտադրության ծավալները:

«Յուղարդում» արտադրում են, ինչպես տեղեկացանք, պանիր եւ կարագ, որոնք վաճառվում են միայն գործարանին կից խանութում: Սակայն արտադրանքն այնքան քիչ է, որ նույնիսկ մայրաքաղաքի մեկ շրջանի բնակչության պահանջները չի կարող բավարարել:

Արտադրանքի սակավության պատճառով հնարավոր չէ առանձնափոխանակություն կատարել:

Գործարանին կից խանութում պանիրը վաճառվում է կիլոգրամը 152 դրամով, իսկ բանվորների միջին աշխատավարձը 383 դրամ է, այսինքն՝ 2,5 կիլոգրամ իր իսկ արտադրած պանիրից, երբ բաժին հանքի ձեռնարկությունում ներկայումս աշխատող 124 մարդուց յուրաքանչյուրին: Ի դեպ, աշխատանքից սեփական դիմումի համաձայն դուրս եկողների թիվը դեկտեմբերին կազմել է 21 մարդ:

Արտադրության խնդիրների թվում են, անտարակույս, հովհարային անջատումները: Գործարանի տնօրենը սեփական միջոցներով գեներատորային շարժիչ է ձեռք բերել, որի օգնությամբ այստեղ փորձում են տեղի է ներգետիկ կարիքները բավարարել, ինչպես նաեւ բանվոր-ծառայողներին պաշտպանել ցրտից: Սակայն հասկանալի է, որ այդ ժամանակավոր միջոցը ոչ ելք է, ոչ էլ նպատակահարմար:

Խնդիրը շատ ավելի լուրջ է եւ լուրջ էլ լուծումներ է պահանջում:

ԱՐՈՒՍՅԱԿ ՍՏԵՓԱՆՅԱՆ

Թռիչքին մասնակցողները ճիշտ էին՝ զուգարանն ամենահանգստավետ բազկաթոռն էր օդանավում՝ ծնկները տարածելու բավարար տեղ, հոսող ջուր եւ փականք ունեցող դուռ: Ճիշտ է, ամրակապիչներ չկային, սակայն Աերոֆլոտը բոլոր դեպքերում հոչակված չէ անվտանգության իր ցուցանիշներով:

Արդարեւ, այս օրերին Աերոֆլոտը հոչակված չէ որեւէ բանով, բացառությամբ թերեւս իր «ճկունության»: Նախկին խորհրդային բոլոր տարածքներում ամեն սահմանափակումից զերծ այս ավիաընկերությունը, որի ինքնաթիռներում ուղեւորները կարող են կենդանի անասուններ փոխադրել իրենց հետ, բազկաթոռի թեւերի վրա նստել, ձեռքի ուղեբեռների եսեւում կամ տակը մնալ եւ նույնիսկ վճարովի տեղ գտնել օդաչուների մոտ, բույլատրում է ամեն ինչ, բայց զուգարա՞նը: Դա արդեն նոր բան էր: Երեւան-Մոսկվա թռիչքի ժամանակ զուգարանում բազկաթոռ արտահովելը («բիզնես կլաս», ինչպես հեգնեց ուղեւորներից մեկը) խիստ դժվար գործ էր:

Շրջափակված Հայաստանի անլույս, անջեռ եւ անջուր ծննդավայրից Երեւանի բնակչության մոտավորապես 25 տոկոսի փախուստի պայմաններում, խիստ դժվար է տեղ գտնել որեւէ թռիչքի համար, սակայն տոմսարկղում մի ազնիվ տիկին ինձ համար «ճարեց» այդ տեղը:

Տոմսի վրա չկար բազկաթոռի թվահամարը. ինչը սովորական երեւույթ է Աերոֆլոտում, սակայն տիկինը վստահեցրեց, թե ինձ համար տեղն ապահովվել էր:

Օդանավակայան հասա նշված ժամանակից բավական շուտ, եւ ինչպես երկու հայ աշխատողներ, որոնք բեյսբոլի մարզման իրենց գործի վրա լավ կենտրոնանալու համար մինչ այդ անտեսել էին բոլոր իրենց զինանոցներին, առավել թե օդանավը ժամանակին է թռչելու:

ԱԵՐՈՖԼՈՏՈՒՄ. ԶՈՒԳԱՐԱՆԻ ԴՌԱՆԸ ՀԱՄԱՐԱԿԱԼՎԱԾ ԱԹՈՌ ՈՒՆԵՔ

Շատ է խոսվել ու գրվել մեր ինքնաթիռներում եւ օդանավակայաններում տիրող վիճակի մասին, սակայն այն, ինչին ականատես է եղել «Բոստոն Գլոբ» ամերիկյան թերթի թղթակից Ջոն Ավերբախը Երեւանից Մոսկվա վերադառնալիս, վեր է երեւակայության սահմաններից: Բախտավո՞ր լրագրողի թղթակցությունն այդ մասին լույս է տեսել «Գլոբ»-ի դեկտեմբերի 25-ի համարում՝ հազարավոր ընթերցողների շրջանում խայտառակելով մեզ:

Եւ ես կասկածեցի, երբ ուղեւորների օդանավ բարձրանալն սկսվելուն պես իմ ուղեկցորդուհիները այս անգամ կենտրոնացան իրենց ընթրիքի վրա: Վերադարձան ուղեւորների օդանավ բարձրանալն ավարտվելուց հետո: Կշտամբեցին ինձ իրենց անհանգստացնելու համար եւ դժգոհությամբ ուղեկցեցին մինչեւ օդանավ:

Բառի իսկական առումով կենդանիներով, փաթաթված տուփերով, ճչացող երեխաներով եւ ոչխարի մորթե վերարկուներ հագած չափվված տղամարդկանցով լեցուն մի բազար էր:

Ավելորդ է ասել, որ երբ բարձրացա «ծերացած» օդանավ, տեղ չկար նստելու: Ամուսինները կիսել էին նույն աթոռը, 4 երեխա նստել էին մեկ բազկաթոռի, մեծահասակ 2 տղամարդիկ իրար ծունկ էին օգտագործում:

Առաջացա դեպի օդանավի առաջամասը, որտեղ ուկրաինացի 2 ուղեկցորդուհիներ, որոնցից մեկը բեղիկներով մի երիտասարդուհի էր, մյուսը՝ հաստափորիկ մի կին, ծիծաղեցին նստելուս գույց տալու խնդրանքիս վրա:

Հաստափորիկը խնդրեց գույց տալ տոմս, սխեցի խուզուն: Մի քանի վայրկյան ծնրած թղթի վրա այժմ զզվելուց հետո նա ծիծաղից բռնվեց: Տոմսը ցույց տվեց ընկերուհուն, ով ականջիս մի բան փսփսաց:

Արդ, իրեն հավաքելով մատով ցույց տվեց «Դուք այնտեղ եք»: «Ո՞րտե՞ղ»: «Այնտեղ», կրկնեց նա եւ բացեց միակ զուգարանի դուռը:

Հոտը սարսափելի էր, սակայն պետք է ասել, որ նրանք կտորից անձեռոցիկ էին դրել նստատեղի վրա՝ կեցությունս այնտեղ ավելի հանգստավետ դարձնելու մտահոգությամբ: Համաձայնեցին նստել եւ ինձ երկարեցին իրենց: Արդ, դուռը դեմքիս փակելուց առաջ թելադրեցին տեղից չշարժվել մինչեւ իրենցից հրահանգ ստանալը:

Օդ բարձրանալը բավական սահուն էր, բայց այդ պահին պետքարանից եկող հոտն ավելի անտանելի էր: Հրեցի դուռը, որպեսզի մի քիչ օդ խառնեմ, սակայն իսկույն հանդիմանվեցի սխալ վարմունքիս համար: Հետ ընկրկեցի, մինչ դուռը կողպվեց վրաս:

Թռիչքից մի 20 րոպե էր անցել, երբ ուղեւորուհիներից մեկը բացեց դուռը, հուսալով օգտագործել պետքարանը: Ավելորդ է ասել, որ ցնցվեց՝ տեսնելով ինձ ուղեբեռներով նստած զուգարանի արթոռին, մի գիրք կարդալուց: Հաստափորիկ ուղեկցորդուհին բռնել տեղից եւ բռնելով կնոջ ձեռքից գոռաց. «Այդ ի՞նչ ես անում»: «Ուզում եմ զուգարանն օգտագործել», պատասխանեց կինը: «Սա զուգարան չէ, սա աթոռ է, եւ այս ազնիվ ուղեւորը փորձում է կարդալ: Մի անհանգստացրէք նրան եւ անմիջապես վերադարձէք ձեր տեղը», եղավ պատասխանը:

Դուռը ծածկելով նա թերեւս ծոցիս պարզեւեց ինձ եւ հեռացավ՝ ինձ թողնելով վայելել թռիչքի մնացած մասը:

■

Կյանք

Երիտասարդ ուսուցիչները չեն նախընտրում դպրոցը

Կրթության համահայկական հիմնադրամի սահմանած «տարվա լավագույն ուսուցիչ» մրցանակները երեքշաբթի շնորհվեցին ՀՀ լուսավորության նախարարությունում:

Շնորհվեցին 7 առաջին (500-ական դրամ), 11 երկրորդ (250-ական դրամ) եւ 22 երրորդ (125-ական դրամ) մրցանակներ:

Ձնայած շրջաններից եկած շատ մրցանակակիրների ծախսերն անհամեմատ գերազանցում էին մրցանակի համար սահմանված չափը, բայց «անուշադրության» չմատնված ուսուցիչները մեծ ուրախությամբ ներկայացել էին Երեւան:

Մրցանակներ շնորհվեցին հայոց լեզու եւ գրականություն, մաթեմատիկա, տարրական կրթություն, կենսաբանություն, անգլերեն, ֆրանսերեն, աշխատանքի ուսուցում, ռազմագիտություն, ռուսաց լեզու եւ գրականություն, աշխարհագրություն, պատմություն, կերպարվեստ, մարմնամարզություն առարկաներից: Մի քանիսից չշնորհվեցին առաջին, իսկ ինֆորմատիկայի, գերմաներեն, երգեցողություն առարկաներից՝ որեւէ մրցանակ:

Լուսնախարար Վայկ Լազարյանն ուշադրություն հրավիրեց այն հանգամանքի վրա, որ ըստ մրցանակակիրների աշխարհագրական եւ այլ տվյալների, կարելի է լուրջ հետազոտություն անցկացնել Հայաստանի կրթական համակարգի վիճակի շուրջ: Իսկ «Ազգի» այն հարցին, թե ինչի՞ արդյունք է, որ մրցանակակիրները, գրեթե առանց բացառության, 35-ից բավական անց են տարիքով, նա պատասխանեց, որ երեւույթը խիստ անհանգստացնող է. եւ վերջին տարիներին դպրոցներից, մանավանդ տղամարդ երիտասարդ ուսուցիչների արտահոսք կա:

Ռ. Խ.

Ոռոգվել են տարվա լավագույն ուսուցիչները

ՀՀ լուսավորության նախարարությունում ստեղծվել է «Կրթության համահայկական հիմնադրամ» բարեգործական կազմակերպությունը: Կրթության հիմնադրամի միջոցները գոյանում են կազմակերպությունների եւ անհատ անձանց կամավոր նվիրատվություններից եւ ծառայում են լավագույն ուսուցիչներին, օժտված աշակերտներին եւ առավել հաջող ինքնություն բանած դասագրքերի կամ ուսումնական ձեռնարկների հեղինակներին մրցութային կարգով միանվագ պարգեւատրելու նպատակին:

ՀՀ լուսավորության նախարարության արտաքին հարաբերությունների վարչության պետ, կրթության հիմնադրամի տնօրեն Գեղամ Սարգսյանը նույնան տարման գործակալության թղթակից Ռուզաննա Սանուկյանին տեղեկացրեց, որ նոյեմբերին լուսավորության նախարարության կատարելագործման ինստիտուտում կայացել է «Տարվա լավագույն ուսուցիչ» մրցույթը:

Սարգսյանը նշեց, որ ՀՀ լուսավորության նախարարությունում դեկտեմբերի 28-ին տեղի է ունենալու «Տարվա լավագույն ուսուցիչ» մրցույթի հաղթողների պարգեւատրման արարողությունը: Պարգեւատրվող ուսուցիչները հիմնականում շրջաններից են, որոնց թիվը հասնում է 40-ի: Նախատեսված է երեք մրցանակ (դրամական պարգեւատրում). 1-ին տեղի համար՝ 500 դրամ, 2-րդ տեղի համար՝ 250 դրամ, 3-րդ տեղի համար՝ 125 դրամ:

ՆՏ

Բուժհիմնարկներում արձանագրվել է 16-18 ջերմաստիճան

ՀՀ առողջապահության նախարարության արտակարգ իրավիճակների ծառայության դեկտեմբերի 24-ի տվյալներով, այն 16 բուժհիմնարկներում, որոնք ունեն էլեկտրաէներգիայի անխափան սնուցում, ջերմաստիճանը հասնում է 16-18 աստիճանի: Միայն Նուբարաշենի հոգեբուժական հիվանդանոցում է ցածր ջերմաստիճան, այն հասնում է 12-14 աստիճանի, սակայն դեկտեմբերի 24-ին ՀՀ առողջապահության նախարարությունը ձեռնարկել է որոշ միջոցներ, եւ 11 վառարան հատկացվել է այդ հիվանդանոցին:

ՆՏ

Երեւան

Այնուհանդերձ մարդիկ աշխատում են

Երեւանի ավտոդողերի գործարանն առաջին արտադրանքը տվել է երկրորդ աշխարհամարտի տարիներին՝ 1943 թվականին: Մայսոր արտադրված դողերի թիվը հասնում է 50 միլիոնի: Եւ, որքան էլ տարօրինակ թվա «լճացման» տարիների հանդեպ «ուրույն» վերաբերմունք ունեցողներին, հենց այս «մինչվերակառուցողական» ամբողջ ընթացքում է հաջողվել ձեռնարկությունը բոլոր անհրաժեշտ մեքենաներով, սարքավորումներով, տեխնիկական այլ միջոցներով, որոնց շնորհիվ էլ կարողացել է տարեցտարի ավելացնել արտադրության ծավալները: Ներկայումս գործարանն արտադրում է 17 տեսակի դող գյուղատնտեսական բեռնատար եւ մարդատար մեքենաների համար: Վերջին չորս ամսում սկսել են արտադրել նաեւ «Գազ 24», «Գազ 2410» մակնիշի ավտոմեքենաների դողեր, սակայն առայժմ քիչ քանակությամբ (օրական 25-30 հատ):

Ձեռնարկության արտադրատեսակները բավականին բարձր վարկ ունեն եւ համարվում են երկարակեցության վազքի հուսալի մոդելներ: Մեծ է այստեղ վերանորոգման արտադրամասի դերը, որտեղ գրեթե կրկնապատկվում են դողերի ծառայության ժամկետները:

Գործարանն իր արտադրությունը կազմակերպելու համար ներմուծում է 73 տեսակի հումք Ռուսաստանի Դաշնությունից, Բելառուսից եւ Վրաստանից: Տարեկան շրջանառությունը ներկայումս կազմում է 5-6 միլիարդ ռուբլի, որը, ինչպես նշեց գործարանի գլխավոր ինժեներ Ֆրունզիկ Հովհաննիսյանը, ձեռնարկության հզորության միայն 25-30 տոկոսն է, իսկ նման պայմաններում դժվարանում է շահույթ ստանալը: 6-8 ժամ աշխատելու դեպքում գործարանը տալիս է ամսական 500 միլիոն ռուբլու արտադրանք, որից 200 միլիոնը ծախսվում է էլեկտրաէներգիայի վրա: Արտադրությունը պատրաստ է աշխատել շուրջօրյա, սակայն խնդիրն այնպես չի ստացվում, որովհետեւ ձեռնարկությունը չի ապահովվում էներգակիրներով, գոլորշի չկա, տեղի են ունենում հանկարծակի անջատումներ: Հումք ձեռք բերելու համար չափից դուրս նյարդեր են հարկավոր, ճանապարհները փակ են, իսկ «ինքնաթիռային բյուրոկրատական խաչքերուկներին», ինչպես նշեց գլխավոր ինժեները, դիմանում են առողջության հաշվին: Այս տարի աշխատանքները սկսել են մայիսից, սակայն տոկոսային ցուցանիշներով տարեվերջին արդեն հասել են անցած տարվա մակարդակին: Սա արդեն խոսուն փաստ է: Ասել է թե երբ աշխատեն լրիվ հզորությամբ, շահույթը կլինի անվերապահորեն:

Գործարանի արտադրանքը լավ սպառում ունի հանրապետության ներսում եւ դրսում: Գնորդներից են ԱՊՀ հանրապետությունները, Պարսկաստանը, Մերձավոր Արեւելքի երկրները, մասնավորապես, արտադրանքն իրացվում է Սիրիայի, Հորդանանի շուկաներում: Աշխարհագրությունը շատ ավելի լայն կլիներ, երբ չլինեին նշված խնդիրները: Այստեղ, պարզապես, խոսում են չեն տալիս՝ վստահ չլինելով անմնակարեւոր էներգակիրների առկայության վրա:

Դեկտեմբեր ամսին ավտոդողագործների միջին աշխատավարձը կազմել է 35-36 հազար ռուբլի: Բավարարո՞ւմ է արդյոք նման գումարը գործարանի 2000 աշխատողներին գոյատեւելու համար, նույնիսկ ձեռնարկության ճաշարանից անվճար օգտվելու պայմաններում... Այնուհանդերձ, մարդիկ աշխատում են, եւ ըստ ամենայնի, վատ չեն աշխատում:

ԱՆԱՀԻՏ ԹՈՐՈՍՅԱՆ

Գործոն

Սանմաքրման կայանները նոր ենթակայությամբ

Երկաղախորհրդի գործկոմի երեկվա նիստում որոշվեց, որ մայրաքաղաքի Սպանդարյանի, Մյասնիկյանի, Արաբկիրի, Մաշտոցի շրջանների սանմաքրման ավտոտնտեսությունները այսուհետ ենթարկվելու են քաղխորհրդի գործկոմի բարեկարգման վարչությանը: Որոշման հիմքում ընկած է սանմաքրման, աղբահանության աշխատանքների վատ կատարումը: Որոշման կատարման պատասխանատվությունը դրվել է քաղխորհրդի նախագահի տեղակալ Վազգեն Պետրոսյանի, իսկ իրականացումը՝ բարեկարգման վարչության պետ Վլադիմիր Ղազարյանի վրա:

Միեւնույն ժամանակ, այսուհետեւ այդ շրջաններում բենզինի եւ հեղուկ գազի վաճառքի թույլտվություն այլ շրջխորհուրդների գործկոմներին արգելվում է: Դա կկազմակերպվի կենտրոնացված ձեւով եւ համապատասխան ֆոնդերի գանձվող վառելանյութը կօգտագործվի այդ շրջանների սանմաքրման համար: Ավելացնենք, որ բնակչությանը բաժանված կտրոնները շարունակվելու են ուժի մեջ մնալ մինչեւ 1994 թ. հունվարի 15-ը:

«Ազգ»

Կրթություն

Տնանածառը արգելված ծառ չէ

Երեւանում վերջին տարիներին ծննդային սովորական դպրոցներ է դարձել կողպված դռներով դաստարկ մանկապարտեզը: Դրանից ավելի տխուր բան մանկապարտեզին սովոր տանը բանտված երեխաների համար չկա: Եւ զարմանք չէ, որ այսօր Երեւանում հազիվ 2 տասնյակ չփակված մանկապարտեզների գործունեությունն առաջին հերթին իրականանում է մանկական այդ հիմնարկների տնօրենների ու աշխատակազմի համառ ջանքերի շնորհիվ: Մանկապարտեզներ կան, որ դեռ ամռան ընթացքում են ողջեցրել «եղանակ ունես՝ գլուխդ ճարիր» սկզբունքը, եւ առաջին ձյան հետ չեն զոհել իրենց պաշտելի տնտեսությունները:

Մինչ Արաբկիրի շատ դպրոցներ ու մանկապարտեզներ որեւէ հնարավորություն չունեցան իրենց սաներին համախմբելու Ամանորի տոնածառի շուրջ, «Վարդ» մսուր-մանկապարտեզում խնդրական տոն էր: Մանկապարտեզ հաճախելուց զրկված մոտ 100 երեխա իրենց եռանդուն վարիչի՝ տիկին Հայրապետյանի ջանքերով ամիր մինչեւ վայելելու մանուկների համար սա վա ամենահուզիչ տոնի ուրախությունը: Իսկ Ձմեռ պապիկի նվերների համար (ինչպես նաեւ սննդի, վառելիքի շատ հարցեր) հոգացել էին հովանավորները՝ Արաբկիրի շրջանի ՆԳ բաժինը, կոշիկի «Նաիրի» ֆաբրիկան, Թատերական գործիչների միության «Թատերական» դուստր ձեռնարկությունը: «Վարդ» մանկապարտեզի դեմքը մի անգամ եւս հաստատում է, որ ձեռքերը ծալած նստել եւ բողոքել պակասությունից, ելք չէ, ցանկացիր կլինես, փնտրիր կգտնես:

Ռ. Խ.

ՖՐԱՆՍԻԱ-ԳԱՏՏ. ՆՎԱՃՈՒՄՆԵՐ ԵՎ ԶԻՋՈՒՄՆԵՐ

Առեւտրի եւ սակագների գլխավոր համաձայնագրի՝ ԳԱՏՏ-ի «ուրուգվայական փուլի» շրջանակներում համաշխարհային առեւտրի նոր համաձայնագրի կնքմանն առնչվող բանակցությունների վերջին 12 ամիսները միակ արտաքին խաղաղական թեման էին, որ գտնվում էր Ֆրանսիայի հասարակության ուշադրության կենտրոնում, առաջացնում գործադուլներ, բազմամարդ եւ դիտարժան ցույցեր, լարվածություն ստեղծում տարբեր խավերում: Ինչո՞ւ պատահեց, որ նման տեխնիկական սյուժեն, որի էությունն անհնար է պարզ խոսքերով բացատրել լայն լսարանին, այդքան մեծ հետաքրքրություն է առաջացրել:

Դա բացատրվում է երկու գործոնով: Նախ, ԳԱՏՏ-ի շրջանակներում բանակցությունները դարձել են ներքաղաքական պայքարի կարեւոր տարր. մեկ տարի առաջ Ֆրանսիան պատրաստվում էր Ազգային ժողովի ընտրություններին: Այն ժամանակ ուրվագծված պայմանավորվածությունների տարբերակներից մեկը հարված էր հասցնում երկրի բնակչության զգալի կարեւոր խավին՝ ֆերմերներին, ավելին, նրանց այն մասին, որոնց ներկայացնում էր հացահատիկ արտադրողների բավական ազդեցիկ լոբբին: Թեեւ գյուղացիների ձայների համար նախընտրական պայքարը այնքան էլ չի խաղում, ինչպես 20-30 տարի առաջ, չի կարելի այն հաշվի չառնել: Գյուղացիական կազմակերպությունների մեծ մասը կապված է [illegible] հանրապետության աջակողմյան միավորման հետ, իսկ Ֆրանսիայի հասարակությունը, որը պահպանել է ավանդական գյուղական արժեքները, մեծ հաշվի է առնում գյուղացիների կարծիքը:

Երկրորդ. Ֆրանսիան այդ գործում հանդես եկավ որպես ամբողջ եվրոպական միավորման շահերի արտահայտիչ: Դա զարմանալի չէ, քանի որ Փարիզը մնում է Եվրոպայի կառուցման գլխավոր գաղափարախոսը, Բոննի հետ մեկտեղ կիսելով այդ գործընթացի ծանրությունը: Ֆրանսիայի ղեկավարությունն իր գործընկերներից ավելի սուր կերպով զգաց «տասներկուսի» շահերի դեմ ուղղված այն սպառնալիքը, որը բխում էր «ուրուգվայական փուլի» շրջանակներում ԱՄՆ-ի արած որոշ զիջումներից: Այդ զիջումներն ընդգրկում էին այնպիսի ոլորտներ, ինչպիսիք են մտավոր սեփականությունը, ծառայությունները, օդանավաշինությունը, առեւտրի [illegible] (այդ թվում բանկային), լսողատեսողական արտադրանքը եւ այլն:

Առանձնակի տագնապ էր հարուցում ամերիկյան օրենսդրության մեջ այն դրույթների առկայությունը, որոնք ԱՄՆ-ին թույլ են տալիս միակողմանիորեն առեւտրական պատժամիջոցներ հաստատել «ոչ ազնիվ» մրցակիցների դեմ (առեւտրի օրենքի 301-րդ հոդված, որը փորձագետների լեզվում հաճախ կոչվում է «Սուպեր-301»): Այդ կապակցությամբ Ֆրանսիան, մեկ տարի շարունակելով բանակցությունները, որոնց համար [illegible] էր դարձել «ուրուգվայական փուլի» պլանավորման կարգը, ըստ էության, ջանում էր համախմբել եվրոպական միավորումը, որպեսզի համատեղ պաշտպանեն ընդհանուր շահերը, [illegible] ֆրանսիական շահերը: Ի վերջո, Փարիզին հաջողվեց համոզել եվրոպական միավորման առավել կոշտ դիրքորոշման, որը թույլ տվեց զիջումներ պոկել բանակցությունների եզրափակիչ փուլում:

«Ուրուգվայական փուլը» տեւեց 7 տարի, բանակցությունները բազմաթիվ անգամ հետաձգվեցին, արգելափակվեցին, շրջափակվեցին, սակայն ամենադժվար խնդիրները, նախ եւ առաջ, եվրոպական միավորման եւ ԱՄՆ-ի հակասությունները, լուծվեցին բառացիորեն վերջին ժամերին: Փարիզում ինչպե՞ս են գնահատում ստացված արդյունքը:

Նախ եւ առաջ պետք է նշել, որ ձեռք բերված համաձայնությունն իրենից ներկայացնում է ամբողջ հետպատերազմյան ժամանակաշրջանում համաշխարհային առեւտրի ամենամեծ ազատականացումը: Դա հնարավոր դարձավ մի ամբողջ շարք տարրերի շնորհիվ:

Առաջին: Տեղի է ունեցել այն ոլորտների զգալի ընդլայնում, որոնց վրա այժմ տարածվում են ԳԱՏՏ-ի կանոնները: Այսուհետեւ դրանց մեջ են մտնում գյուղատնտեսությունը, ծառայությունները, մտավոր սեփականությունը, որոնց առեւտուրը մինչեւ այժմ չէր կարգավորվում բազմակողմ [illegible] համաձայնագրերով:

Երկրորդ: Կտրուկ կրճատվել են [illegible] մաքսային սակագները [illegible] միջին հաշվով 36 տոկոս[illegible] է նախադրել, որ դա [illegible] հիման վրա կանոնավորվող համաշխարհային տնտեսության վրա: [illegible] այդ պատրաստությունը պարզ է. [illegible] մաքսային սակագների իջեցումը ընդհանուր առմամբ կնվազեցնի [illegible] արտադրվող բոլոր ապրանքների [illegible], որը կհանգեցնի պահանջարկի եւ վերջին հաշվով արտադրության աճի: Դժվար է ասել, թե [illegible] են հիմնավորված համաշխարհային առեւտրի ազատականացման կողմնակիցների համա[illegible] թվային հաշվարկները: Այդուհանդերձ, բոլոր մեկնաբանները տրամաբանական է թվում:

Երրորդ: Կհաստատվի կարգապահություն համաշխարհային առեւտրի բոլոր բնագավառներում արձանագրված ընդհանուր կանոնների պահպանման գործում, արհեստականորեն իջեցված գներով առեւտրի դեմ պայքարելուց մինչեւ արտաքին առեւտրի վարկավորումը: Նոր պայմաններում ուժեղանում են ինչպես ծառայությունների, այնպես էլ [illegible] առեւտրի միջազգային իրավաբանական երաշխիքները:

Ֆրանսիայի կարծիքով, դրանից պետք է շահեն ինչպես արդյունաբերական իմաստով զարգացած երկրները, որոնք հիմնական ներմուծողներ ու արտահանողներ են, այնպես էլ զարգացողները, քանի որ հարուստ շուկաներն ավելի մատչելի կդառնան:

Ինչ վերաբերում է Ֆրանսիային, նա երկար ժամանակ չէր կարողանում վճռել, թե իր համար որքանով է ձեռնտու համաշխարհային առեւտրի ազատականացումը, թեեւ թվում է, թե ի սկզբանե այդ հարցը չպետք է ծագեր, քանի որ նա աշխարհում չորրորդ արտահանողն է: Իրականում, [illegible], եվրոպական միավորման երկրներից հենց Ֆրանսիան է հայտնվել նրանց թվում, ովքեր ավելի մեծ չափով են շահում «ուրուգվայական փուլի» ավարտից:

Նախ եւ առաջ, ամերիկացիների զիջումների հետեւանքով նրա գյուղատնտեսության վնասները [illegible] կլինեն: Այսպես կոչված «Բլեր Հաուսի համաձայնագիրը»՝ գյուղմթերքների առեւտրի բնագավառում ամերիկա-եվրոպական փոխզիջումը, որի դեմ մի ամբողջ տարի հանդես էր գալիս Փարիզը, փաստորեն վերանայված է: [illegible] նախատեսված է, որ 6 տարում արտահանվող գյուղմթերքների [illegible] պետք է կրճատվի 21 տոկոսով: Այդ ագրարների [illegible] փոխարինվում են [illegible] ավելի [illegible] գյուղմթերքների ներքին շուկաների [illegible] մոտ 3-5 տոկոսը [illegible] միջազգային մրցակցության համար: [illegible] նախատեսված են նաեւ Միացյալ [illegible] եվրոպական միավորման [illegible] մի շարք զիջումներ: [illegible] այն վերջինները [illegible], քանի որ «Բլեր-Հաուսի համաձայնագիրը» վերաբերում է [illegible] Ֆրանսիայի եւ եվրոպական միավորման [illegible] արտահանությանն անձեւան մասին (Ֆրանսիայի համար նշվում է մոտ 3 տոկոս): Ի դեպ, այդ համաձայնությունը հարուցեց գյուղմթերքներ արտահանող ուրիշ պետությունների (Ավստրալիա, Արգենտինա, Կանադա եւ այլն) դժգոհությունը, որոնք ԵՄ-ԱՄՆ փոխզիջումը գնահատեցին որպես կարտելային համաձայնագիր, որն իրենից ներկայացնում է շուկայի բաժանում: Այդուհանդերձ, պետք է նկատի ունենալ, որ Ֆրանսիայի համար ագրարային արտահանությունը չափազանց կարեւոր է. նա ԱՄՆ-ից հետո գյուղմթերքներ արտահանող երկրորդ տերությունն է:

Ֆրանսիան նաեւ աշխարհում սպասարկումների երկրորդ արտահանողն է: Ուստի սպասարկումների առեւտրի ազատականացումը պետք է նրա համար շատ ձեռնտու լինի:

Ֆրանսիայի համար բավական ձեռնտու կարող է լինել մասնավորապես ֆինանսական շուկաների ազատականացումը: Ֆրանսիայի բանկային համակարգը դասվում է աշխարհում ամենահզորների թվին. ֆրանսիական մի քանի բանկեր մտնում են խոշորագույնների տասնյակի մեջ եւ լայնորեն ներկայացված են աշխարհում:

Լինելով աշխարհում արդյունաբերական արտադրանքի չորրորդ արտահանողը, Ֆրանսիան կարող է նաեւ շահել մաքսային սակագների ընդհանուր իջեցումից, մասնավորապես ԱՄՆ-ում եւ Հարավարեւելյան Ասիայում:

Փարիզում մեծ ուշադրություն դարձրին մտավոր սեփականության պաշտպանության հարցերին, որը ներառում է պայքարը կեղծարարների դեմ: Առաջին անգամ զարգացող եւ նոր արդյունաբերական երկրները պարտավորություն ստանձնեցին պաշտպանել առեւտրական մակնիշները, արտոնագրերը եւ [illegible] իրավունքը: Այսպես, մինչեւ օրս Ֆրանսիայի, Իտալիայի, Շվեյցարիայի եւ Գերմանիայի [illegible] ու երկրների շատ ֆիրմաներ խիստ տուժել են ապօրինի կեղծումներից: ԳԱՏՏ-ի բոլոր մասնակիցների վրա տարածվում են գրականության եւ արվեստի ստեղծագործությունների հեղինակային իրավունքին առնչվող Բեռնի միջազգային պայմանագրի դրույթները (այդ թվում առաջին անգամ համակարգչային ծրագրերի վրա), մինչդեռ ԱՄՆ-ում է պահպանվում դրանց սեփական, բավական խիստ «copyright»-ը: Բոլոր արտոնագրերը ենթակա են Փարիզի միջազգային կոնվենցիային: Բոլոր տեխնոլոգիական նորույթները պաշտպանվում են 20 տարով, ինդուստրիալ նախագծերը եւ նմուշները 10 տարով: Զարգացող երկրները հինգ տարի ունեն այդ բոլոր դրույթներն ազգային օրենսդրության մեջ մտցնելու համար:

Սակայն ֆրանսիական դիվանագիտության ամենամեծ հաջողությունը դարձավ Ֆրանսիայի առաջարկած առեւտրի համաշխարհային կազմակերպության ստեղծման գաղափարի պաշտպանությունը: Վերջին պահին ԱՄՆ-ի պատվիրակությունը վերացրեց իր առարկությունները: Առայժմ հայտնի չէ, թե ինչ պարտականություններ ու լիազորություններ կունենա այդ կառույցը, սակայն դրա ստեղծմանն առնչվող սկզբունքային որոշումը ինքնին շատ կարեւոր տեղաշարժ է:

Բանն այն է, որ ԳԱՏՏ-ը չուներ միջազգային կազմակերպության իրավաբանական կարգավիճակ: Այժմ, ըստ էության, կարող է հանդես գալ նոր կառույց, որը կկառավարի միջազգային առեւտրական համաձայնագրերի ամբողջ համակարգը: Հավանաբար կխոսվի առեւտրային վեճերի կարգավորման մասին: Եվրոպական միության համար դա կնշանակի նախ եւ առաջ ԱՄՆ-ի առեւտրական օրենսդրության օգտագործման արգելք («Սուպեր-301»): Բայց ամերիկացիներն առայժմ հասկացրել են, թե իրենք ոչինչ չեն ստիպել հրաժարվել նախկին սովորույթներից:

Վերջապես, «Արեւմտյան Եվրոպա-ԳԱՏՏ» բազմամյա մարաթոնի եզրափակիչ ակորդը դարձավ Ֆրանսիայի խորհրդարանի ստորին պալատում անցկացված քննարկումը, որտեղ վարչապետ Էդուար Բալադյուրը կառավարական հայտարարությամբ հանդես եկավ ԳԱՏՏ-ի շրջանակներում վարվող բազմակողմ բանակցություններում Փարիզի դիրքորոշման վերաբերյալ: Այս կապակցությամբ վարչապետը հարց դրեց կառավարությանը վստահություն հայտնելու մասին:

Բալադյուրն անհրաժեշտ համարեց, որ ԳԱՏՏ-ի շրջանակներում ձեռք բերված պայմանավորվածության կառավարական համաձայնությունն ստանա նաեւ խորհրդարանի հավանությունը: Պատգամավորների առջեւ իր ելույթում վարչապետը շեշտ դրեց համաձայնագրի «հավասարակշռված» բնույթի վրա, որը, նրա գնահատմամբ, «համապատասխանում է Ֆրանսիայի եւ կարեւորագույն շահերին»: Բալադյուրը նաեւ ուշադրություն հրավիրեց այն առավելությունների վրա, որոնց Փարիզը, ըստ իր պնդումների, կարողացել է հասնել գործընկերների հետ վարված համառ բանակցությունների ընթացքում, այդ թվում նաեւ գյուղատնտեսության բնագավառում: Նա նաեւ ընդգծեց, որ Ֆրանսիան, որը ԳԱՏՏ-ի բանակցություններում մշտապես հանդես էր եկել միջազգային առեւտրի բնագավառում «առավել արդարացի կանոնների» հաստատման օգտին, այդ առումով կարեւոր արդյունքի է հասել համաշխարհային առեւտրի կազմակերպության ստեղծմանն առնչվող որոշման շնորհիվ:

Ֆրանսիայի ազգային ժողովը [illegible] մեծամասնությամբ [illegible] հայտնեց է: Բալադյուրի կառավարությանը [illegible] հայտնեց ազգային ժողովի 466 պատգամավոր, որոնք ներկայացնում են երկրում կառավարող աջ ցենտրիստական «դաշինքի» կուսակցությունները: Դեմ քվեարկեց 90 պատգամավոր, գլխավորապես ընդդիմադիր սոցիալիստական եւ կոմունիստական կուսակցությունների ներկայացուցիչներ:

Եւ վերջինը: Պատասխանելով այն հարցին, թե Ռուսաստանի վրա ինչպես կանդրադառնա ԳԱՏՏ-ի «ուրուգվայական փուլի» ավարտը, համաշխարհային առեւտրի ազատականացումը, այստեղ գտնվող Ռուսաստանի ֆինանսների նախարար Բորիս Ֆյոդորովն ասաց, որ ԳԱՏՏ-ի հետ հարաբերությունների կարգավորումը կլինի մի քանի տարի: Սակայն մեզ պետք է փորձենք ամենից առաջ մեր սակագնային [illegible] կարգավորել [illegible]: [illegible] Ռուսաստանի նախարարը:

ՏԻԳՐԱՆ ԼԻԼՈՅԱՆ
Հատուկ «Ազգի» համար
Փարիզ

Չիլլերը Նոր տարին կդիմավորի Դիարբաքրում

Թանսու Չիլլերը Թուրքիայի առաջին կին վարչապետն է: Շուտով նա կդառնա Նոր տարին Դիարբաքրում դիմավորող առաջին վարչապետը: Թուրքական հեռուստատեսության հաղորդման համաձայն, դեկտեմբերի 31-ին Չիլլերը զինված ուժերի գլխավոր շտաբի պետ Դողան Գյուրեշի ու զորահրամանատարների հետ միասին Անկարայից կմեկնի Դիարբաքիր, ուր անվտանգության ուժերի շրջապատում կանցկացնի Ամանորը, ցույց տալու համար նրանց բարոյական աջակցություն: Ի դեպ, Դիարբաքիրը քրդական շրջաններում համարվում է թուրքական Քրդստանի մայրաքաղաքը: Այդ առումով պետք է ասել, որ եթե ոչ բարոյական աջակցությունն անվտանգության ուժերին, ապա Դիարբաքիրի ընտրությունը Թանսու Չիլլերի կողմից չափազանց խորհրդանշական է թվում: Կարծում ենք, նույնքան խորհրդանշական են նաեւ Չիլլերի հավաստիացումները, թե՝ «ահաբեկչությանը երկրում վերջ կդրվի 1994 թ.»: Նա այդ մասին առաջին հայտարարությունն արել էր մի քանի ամիս առաջ Վաշինգտոնում, նույնիսկ առաջիկա մարտ ամիսը համարելով PKK-ի լիակատար ոչնչացման վերջին ժամկետը: Նման կարգի հայտարարությունները նրա ԱՄՆ կատարած այցից հետո հաճախակի են դարձել: Եւ նա, դեկտեմբերի 25-ին, Անթալիայում մի անգամ եւս հավաստեց ահաբեկչությանը 1994-ին վերջ տալու մասին: Ելույթ ունենալով Խաղաղ Ձեռնարկատիրության հրապարակում հավաքված հոծ բազմության առաջ, Չիլլերը մասնավորապես ասաց. «Ողջ աշխարհն ենք շարժել PKK-ի դեմ: Կազմակերպության գործունեությունը արգելեցին Գերմանիան, Անգլիան, Ֆրանսիան: Ահաբեկչության դեմ պայքարում այլեւս միայնակ չենք: Հիմա արդեն, բացի ԱՄՆ-ից, այդ հարցով մեզ են դիմում նաեւ Միջին Արեւելքի երկրները: Ահաբեկչությունը միայն Թուրքիայի խնդիրը չէ, այլ ողջ Միջին Արեւելքի խնդիրն է»: Չիլլերը նշելով, թե ահաբեկչության դեմ պայքարելու համար հատկացված միջոցները 5 անգամ գերազանցում են հարավարեւելյան Անատոլիայի զարգացման նախագծի վրա արված ներդրումները, ավելացրեց. «1994-ին մենք կարժանանանք ահաբեկչությանը վերջ տալու պատվին: Ունենք այնքան հավատ, համարձակություն ու վճռականություն, ինչքան որ դրա համար անհրաժեշտ է»:

Յուրահատուկ ինքնավստահությամբ աչքի ընկնող Չիլլերի ելույթը համախմբված ընդհատվում էր «Կորչի PKK-ն», «[illegible]», «Քեզ հետ մինչեւ մահ սիրով կգնանք» բացականչություններով, սակայն հանրահավաքի մասնակիցներից ոչ ոք այդ օրը մինչեւ մահ այնտեղ չգնաց: Բայց որ քրդական շարժման հետ կապված Թուրքիայում օրական միջին հաշվով սպանվում է 40-50 մարդ, դա փաստ է: Սպանվածների թիվը, անշուշտ, տարեկան զգալի թվանակ է կազմում: Թուրքիայի արտակարգ դրության շրջանի նահանգապետ Էրքան Ունալի տվյալներով, 1993 թ. ընթացքում սպանվել են 1700 ահաբեկիչ, մոտ 560 ահաբեկիչ վիրավորվել ու կալանվել, իսկ 380-ն ինքնակամ հանձնվել են թուրքական անվտանգության ուժերին: Կալանավորվել է ընդհանուր թվով 17 հազար մարդ: Միայն ժամանակահատվածում, ըստ նահանգապետի, ահաբեկչության զոհ են դարձել 1200 խաղաղ բնակիչներ: Նրանցից 1565-ը վիրավորվել են: Ունալը նշեց, որ սպանված խաղաղ բնակիչների մեծամասնությունը պատկանում են քուրդ ազգաբնակչությանը:

Հ. Զ.

digitised by A.R.A.R.@

ԿԺԴՀ

ԿԻՄ ԻՐ ՍԵՆԻ ՄԻՋՈՒԿԱՅԻՆ ԽԱՂԸ

Տնտեսական դաժան ճգնաժամի պայմաններում ԿԺԴՀ-ի ղեկավարը Հարավային Կորեային սպառնում է միջուկային զենքով:

Կորեական թերակղզում անդորրը խախտվել է: Չբավարարվելով իր 20 միլիոնանոց բնակչություն ունեցող երկրով եւ քաղաքական բացառիկ երկարակեցությամբ, Հյուսիսային Կորեայի ղեկավար Կիմ Իր Սենը, որն այդ երկրում իշխում է 1945 թվականից, մտադրվել է իր երկիրը մտցնել միջուկային տերությունների շարքը: Մեկ տարուց ի վեր լարվածություն գոյություն ունի աշխարհում միջուկային զենքի տարածման սահմանափակման ձգտող Միացյալ Նահանգների եւ Պխենյանի վարչակարգի միջեւ, որը կառավարվում է դեռեւս սառը պատերազմի ժամանակների ոգով: Ի վերջո, այս տարվա նոյեմբերին Բիլ Քլինթոնը սպառնաց, որ ԿԺԴՀ-ն դադարեցնի իր վտանգավոր հոխորտանքները:

Իրոք, Պխենյանը բազմապատկել է սադրանքները: Այսպես, ատոմային էներգիայի միջազգային գործակալության՝ ՄԱԳԱՏԷ-ի վերահսկման տեսուչներն այլեւս ԿԺԴՀ-ում չեն գործում այն ժամանակվանից, երբ կորեացիները հրաժարվեցին փոխել դրանց մարտկոցներն ու ժապավենները, կտրականապես ժխտելով, թե իրենք միջուկային ռազմական հետազոտություններ են կատարում, ամերիկացի փորձագետների պնդումներին հակառակ:

Վաշինգտոնն առայժմ փորձում է հակամարտությունը լուծել դիվանագիտական միջոցներով: Վերջին մի քանի շաբաթվա ընթացքում ամերիկացիները եւ հյուսիսկորեացիները կանոնավորապես բանակցում են միջուկային խնդրի լուծում գտնելու համար: ԱՄՆ-ը ԿԺԴՀ-ին

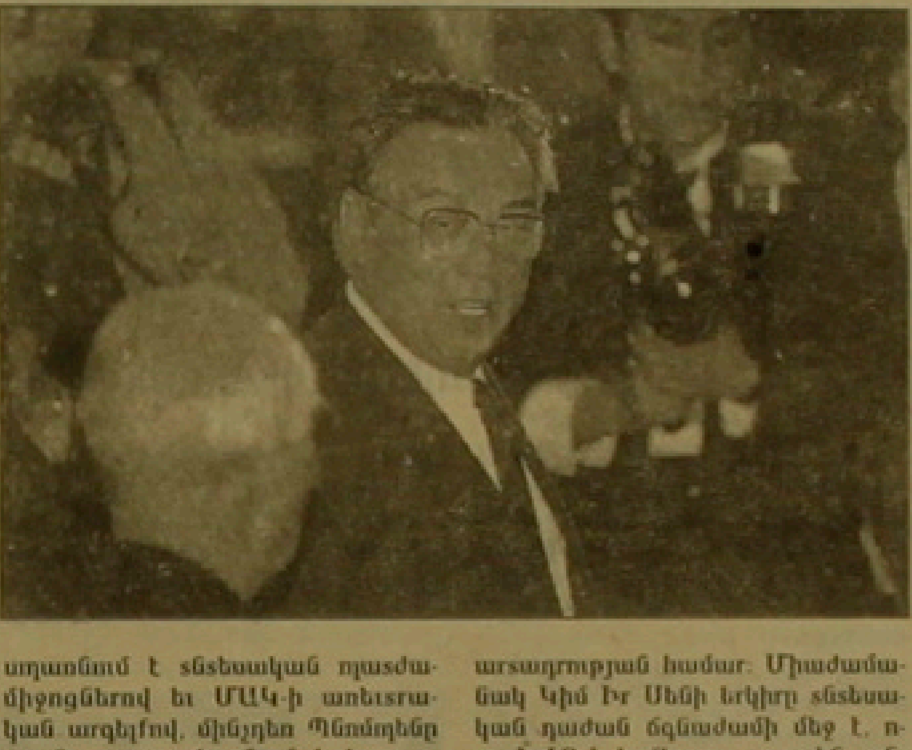

սպառնում է տնտեսական պատժամիջոցներով եւ ՄԱԿ-ի առեւտրական արգելքով, մինչդեռ Պխենյանը դրանց պատասխանում է խուսափողական մանեւրներով:

Որքանո՞վ է հավաստի, թե Հյուսիսային Կորեան իրոք փորձում է միջուկային զենք արտադրել: Հայտնի է, որ այդ երկրի հետազոտական կենտրոնները զգալի քանակությամբ պլուտոնիում են կուտակում, որն անհրաժեշտ է միջուկային ռումբի արտադրության համար: Միաժամանակ Կիմ Իր Սենի երկիրը տնտեսական դաժան ճգնաժամի մեջ է, որը ԿԺԴՀ կոմկուսը առաջին անգամ խոստովանեց դեկտեմբերի սկզբներին: Ստալինիզմի վերջին մնացուկ ԿԺԴՀ-ն դժվարությամբ է գոյատեւում սառը պատերազմին հաջորդող ժամանակաշրջանում: Բանն այնտեղ է հասել, որ Չինաստանն այլեւս հավանություն չի տալիս Հյուսիսային Կորեայի զառամյալ ղեկավարի քմահաճույքներին, որն իրեն մարշալի կոչում է շնորհել: Վաշինգտոնը նույնիսկ հույս ունի, թե Չինաստանը ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդում ԿԺԴՀ-ի դեմ պատժամիջոցների հարցի քննարկման դեպքում ձեռնպահ կմնա:

Կիմ Իր Սենը՝ «ազգի արեւը եւ մարդկության հանճարը», «կուսակցության պանծալի կենտրոնը», «հեղափոխության հերոսը», «հարգված ու սիրված առաջնորդը», վտանգավոր խաղ է սկսել: Նա հույս ունի համախմբել չքավորության եւ զրկանքների պայմաններում տառապող եւ ամբողջատիրության կաղապարներին ենթակա ժողովրդին: Բայց հեռահար նպատակը ճարպկորեն միջազգային օգնություն ստանալն է միջուկային ծրագրից հրաժարվելու դիմաց: Ահա թե ինչու Պխենյանը երկդիմի խաղ է խաղում, մեկ օր պնդելով, թե ուզում է շարունակել միջուկային նախագիծը, իսկ հաջորդ օրը զգալիորեն մեղմացնելով իր արտահայտությունները: Ըստ ԿԺԴՀ-ի վերջին առաջարկության, ՄԱԳԱՏԷ-ին իրավունք կտրվի այցելել միջուկային 7 օբյեկտներից միայն 5-ը: ՄԱԳԱՏԷ-ն այդ վճիռն ակնհայտորեն անբավարար է համարում:

Կորեական թերակղզում պատերազմի վտանգը պահպանվում է: Կիմ Իր Սենը 1950-53 թթ. կորեական պատերազմի ավարտից ի վեր երբեք չի հրաժարվել երկու Կորեաների վերամիավորման գաղափարից: Նա պատրաստ է դա անել հարկ եղած դեպքում զենքի ուժով: ԿԺԴՀ-ի բանակի թվակազմը ավելի քան մեկ միլիոն է. Հարավային Կորեայի 630 հազար զինվորի [illegible] եւ 35 հազար ամերիկացիների դիմաց: Ապառազմականացված գոտուց 40 կմ հեռավորության վրա գտնվող Սեուլում ապրում են [illegible] ծակնային հարձակման [illegible] սպառնալիքի ներքո: [illegible] մամուլում վերջերս հրապարակված որոշ հոդվածներ վեր[illegible] այդ տագնապի վարկածը: Մա[illegible]նավորապես «Վաշինգտոն փոստ»[illegible], ամերիկացի փորձագետներին վկայակոչելով, գտնում է, որ նույնիսկ սահմանափակ ծավալի հարձակումը կարող է դրամատիկ հետեւանքներ ունենալ եւ տասնյակ կամ [illegible] նույնիսկ հարյուր հազարավոր զոհեր պատճառել:

Բիլ Քլինթոնի վերջին խիստ արտահայտությունները բավարար կլինե՞ն արդյոք զսպելու մեծամտական մոլուցքով բռնված կորեացի ղեկավարին: «Մեծ առաջնորդ» Կիմ Իր Սենը ներկայումս զբաղված է նաեւ մարշալական իր գավազանը որդուն՝ «բանակային ղեկավար», 51-ամյա Կիմ Չոն Իլին, հանձնելու գործերով: Ասիական դեսպանությունները չափազանց վտանգավոր են համարում վերջինիս, որն արդեն բավական լայն լիազորություններ ունի, այդ թվում՝ պատերազմ հայտարարելու իրավունք: Սակայն Պխենյանի նկրտումները ներկայումս բախվում են Վաշինգտոնի, Տոկիոյի եւ Պեկինի շահերի ընդհանրությանը, որոնք ուզում են կասեցնել ԿԺԴՀ-ի միջուկային խաղը եւ ապահովեցնել Հարավային Կորեային, որն Ասիայում արագորեն զարգացող «փոքր վիշապների» մեկն է:

LE POINT
18 դեկտ.

[illegible]

Արեւմտյան Եվրոպայում դեկտեմբեր ամսվա կինեմատոգրաֆիական իրադարձությունը իտալացի հայտնի կինոբեմադրիչ Բեռնարդո Բերտոլուչիի «Մանուկ Բուդդա» ֆիլմն է: Բերտոլուչին մեր հանդիսատեսին ծանոթ է մանավորապես «Վերջին կայսրը» ֆիլմով: Արվեստագետի խոսքերով, «Մանուկ Բուդդան» պատուհան է բացում դեպի «մի վիթխարի համայնապատկեր, որը գրեթե լիովին անծանոթ է արեւմուտքցիներիս»: Իրոք, թեեւ մ.թ.ա. 6-րդ դարում Հնդկաստանի հյուսիսում Նեպալցի ասկետ արքայազն Գաուտամա Բուդդայի մտապայծառացման շնորհիվ ստեղծված կրոնը կամ, ավելի ճիշտ, կրոնափիլիսոփայական ուսմունքն այժմ իր ավելի քան 350 միլիոն հետեւորդներով աշխարհում 4-րդ մեծ դավանանքն է (քրիստոնեությունից, իսլամից եւ հնդուիզմից հետո) եւ ընդգրկումով 3-րդ համաշխարհային կրոնը, այն դեռեւս շատ առեղծվածներ է պարունակում եվրոպացիների համար: Ճիշտ է նաեւ այն, որ բուդդայականությունը, մասնավորապես դրա տիբեթյան ուղղությունը, ներկայումս ավելի ու ավելի մեծ թվով հետեւորդներ է գտնում Արեւմուտքում: Սակայն ի տարբերություն 1960-70-ական թթ. տարերային, հիպպիական ժամանակաշրջանի, այժմ եվրոպացիներն սկսել են առավել լրջորեն ուսումնասիրել [illegible] հանդուրժողություն եւ կարեկցանք քարոզող այդ ուսմունքը, որը խիստ արդիական է դարձել բազմաթիվ երկրներում ծայր առած բռնության եւ այլատյացության պայմաններում: 1991 թ. վերջերին Տիբեթի տարագիր կառավարության հոգեւոր առաջնորդի՝ 14-րդ դալայ լամայի հետ հանդիպումից հետո Բերտոլուչին 1992 թ. սեպտեմբերին Բութանում ձեռնարկեց «Մանուկ Բուդդայի» նկարահանումները: Ֆիլմի բյուջեն կազմեց 35 միլիոն դոլար: Ստորեւ որոշ կրճատումներով ներկայացնում ենք Le Point հանդեսի հարցազրույցը Բերտոլուչիի հետ:

Բերտոլուչի. «Բուդդայականությունը փոխեց իմ հայացքները»

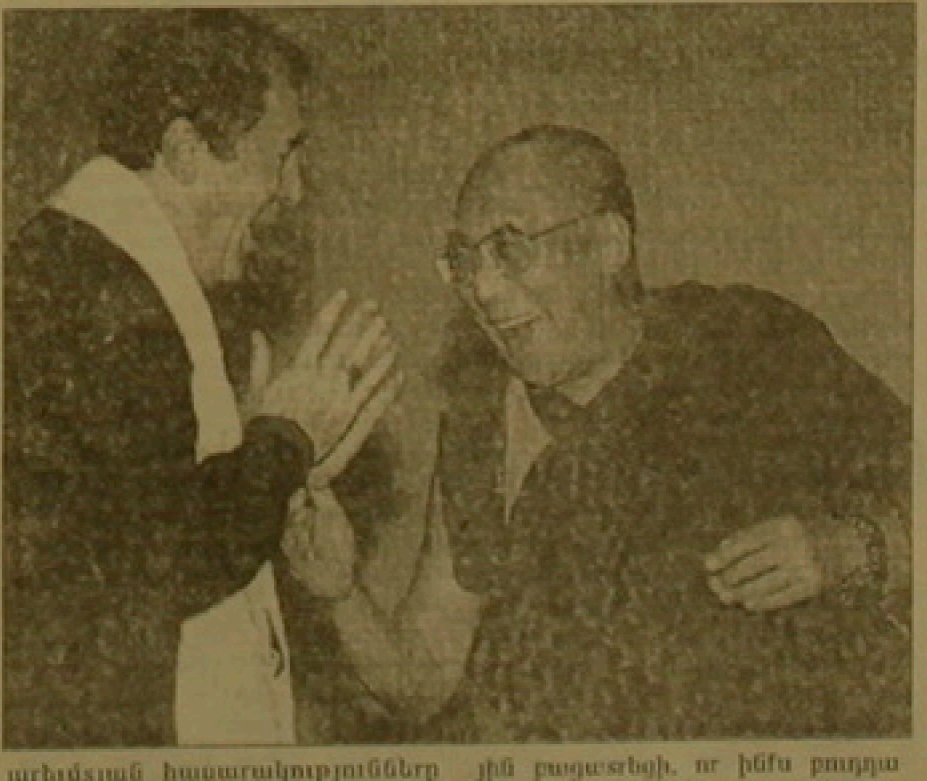

– Բուդդայականությունն արդյո՞ք մեծ ազդեցություն ունի Իտալիայում:

– Դրա ազդեցությունը ծավալվում է այնպես, ինչպես ամբողջ աշխարհում: Պատճառն այն է, որ արեւմտյան հասարակությունները հասել են տառապանքի այնպիսի աստիճանի, որ այլ կերպ շնչելու բոլոր ձեւերն ընդունելի են: Մյուս կողմից, ես կարծում եմ, որ ի տարբերություն 60-70-ական թվականների խրախճանքների, մարդիկ այժմ որոնում են [illegible] ուսուցիչներ, որոնց [illegible] լուրջ կլինեն: Արդ, սա ավելի [illegible] շարժում է:

– Դուք հանդիպում ունեցե՞լ եք դալայ-լամայի հետ:

– Դա 1991 թվականին էր, երբ ես դեռ չէի վճռել, թե արդյոք նկարահանելու եմ այդ ֆիլմը: Հանդիպումը տեղի ունեցավ Վիեննայում, 18-րդ դարի մի հոյակապ պալատում: Դալայ-լաման այնտեղ էր 1959 թվականից տարագրված տիբեթյան կառավարության մի մասի հետ: Ես նրան ասացի, որ ուզում եմ այնպիսի ֆիլմ նկարահանել, որը կկարողանային դիտել երեխաները: Այդ խոսքերն արտաբերելիս ես մտածեցի, որ մենք բոլորս էլ երեխաներ ենք բուդդայականության դեմ հանդիման: Ես դալայ-լամային բացատրեցի, որ ինքս բուդդայական չեմ: «Լավ», ասաց նա: Ես ավելացրի, որ ավելին, բնավ հավատացյալ չեմ: «Ավելի լավ», պատասխանեց նա: Եւ սկսեց խոսել: Նրա խոսքերում հաճախ էր հնչում «կարեկցանք» բառն այն իմաստով, որ դրան տալիս էր երիտասարդ Բուդդան, երբ բացահայտեց մարդկանց տառապանքները, փորձելով նույնանալ նրանց հետ: Կարեկցանքն այնպիսի արժեք է, որն այնքան էլ չի հրապուրում Արեւմուտքի մտավորականներին: Սակայն 45 րոպեում դալայ-լաման այնքան արեց, որ ես կարեկցանքի եւ նրա մանկական ժպիտի հետեւում ընկալեցի վիթխարի մտային աշխատանք: Դա վճռորոշ դարձավ [illegible]:

– Եղա՞ն արդյոք նաեւ այլ գործոններ:

– Ես զմայլված էի Բուդդայով, որը մ.թ.ա. 6-րդ դարում մի երկրում, որտեղ կրոնը հնդուիզմն էր, ընդգրկում էր 22 միլիոն աստվածների, կարողացավ հայտարարել աստվածների վերջը եւ մարդու գերակայությունը: Դարաշրջանը նույնպես ինձ հետաքրքրում էր. մ.թ.ա. 6-րդ դարը նաեւ Կոնֆուցիոսի, Լաո Ցզիի, Զրադաշտի ժամանակաշրջանն է: Մի խոսքով, ես սկսեցի կարդալ: Հոնկոնգի պրոդյուսերները մի ժամանակ «Թեյ Սահարայում» ֆիլմից առաջ ինձ առաջարկել էին նկարահանել Բուդդայի կյանքին առնչվող ժապավեն, իսկ ես հրաժարվել էի, քանի որ զուտ պատմական մոտեցումն ինձ չէր հետաքրքրում: Ես ցանկանում էի այդ առասպելական անցյալը կապել մեր ներկայի հետ եւ պատուհան բացել այն համայնապատկերի վրա, որը մեզ համար գրեթե լիովին անծանոթ է: Ահա թե ինչու ամերիկացի դերակատար [illegible] նկարահանվել է երկուսուկես հազար տարվա վաղեմության միջավայրում, որը մանուկ Բուդդայի միջավայրն էր: Ահա թե ինչու Բուդդայի վերջին փորձության եւ զարթոնքի տեսարանում ա[illegible] ներկա են երեք մանուկներ, որոնք գուցե որեւէ լամայի վերամարմնավորումն են:

– Ձեր ֆիլմը ունի՞ արդյոք դավանափոխական նպատակ:

– Անտարակույս: Ի դեպ, ես կրոնական խորհրդատուներ էի վարձել սխալներ թույլ չտալու համար: Բայց ես նաեւ եւ առաջ ուզում էի ստեղծել մարդկանց հոգեհարազատ ֆիլմ, փորձելով վերապրել եւ փոխանցել այն հույզերը, որ զգացել էի բուդդայականությունը եւ բուդդայականներին բացահայտելիս: Գիտեք, նույնիսկ երբ քաղաքական ֆիլմեր էի նկարահանում, ես քարոզչությամբ չէի զբաղվում: Երբ նկարահանեցի «1900» ֆիլմը, չէի կարծում, թե մարդիկ պետք է [illegible]: Նույն ձեւով էլ «Մանուկ Բուդդան» չի ստեղծվել դավանափոխության հորդորելու նպատակով:

– Դալայ-լամային դուր եկա՞վ արդյոք ֆիլմի ավարտը:

– Կարծում եմ, այո: Ես այդ անունն ընտրեցի, քանի որ մանկությունը ֆիլմի կենտրոնում է: Նաեւ այն պատճառով, որ դա կայսեր [illegible] պես մի բան է: Ճիշտ է, Նեպալում ֆիլմի անունը վիճարկեցին որոշ արմատականներ, որոնց կարծիքով «մանուկ» ածականը չի կարող կցվել Բուդդայի անվանը: Սակայն դալայ-լաման ինձ ասաց, որ յուրաքանչյուրիս մեջ առկա է մանուկ Բուդդա, որպես մի բուդդ[illegible]կան հասկանիշ, որը ննջում [illegible] եւ պետք է արթնացվի: Դա [illegible]: Մեկ անգամ եւս [illegible] ման ինձ տալիս էր իր բոլ[illegible] ները:

– Դուք երեք տարի ապրել եք տիբեթցի բուդդայականների հետ: Նրանց մեջ Ձեզ ի՞նչն է հատկապես տպավորել:

– Նրանց անկեղծ մտածելակերպը, որեւէ մեկին չվնասելու ունակությունը: Այդ կենսակերպն, անկասկած, կապված է իրենց կրոնի պահանջների եւ այն համաձայնության հետ, որ նրանք կարողացել են ստեղծել շամանիզմից ազդված տիբեթյան հին կրոնի եւ համեմատաբար նոր բուդդայականության միջեւ:

– Ֆիլմը նկարահանելիս ո՞րն էր Ձեզ համար ամենամեծ դժվարությունը:

– Նեպալում կամ Բութանում ֆիլմ նկարահանելը, բնականաբար, կապված է բազմաթիվ դժվարությունների հետ: Բայց իրականում ամենամեծ դժվարությունն այն էր, որ ես պետք է խոսեի բուդդայականության մասին, ձեւացնելով, թե ծանոթ եմ դրան, մինչդեռ ես նոր էի այն հայտնաբերում: Մասնավորապես նույն բանն է կատարվում իմ բոլոր ֆիլմերի, հատկապես դրանց, այն ժապավենների հետ, որոնք ես համարում եմ արեւելյան եռապատում՝ «Վերջին կայսրը», «Թեյ Սահարայում» եւ «Մանուկ Բուդդան»:

– Վերջին ֆիլմը Ձեզ փոխե՞ց արդյոք:

– «Մանուկ Բուդդայում» մի՞թե դա չի զգացվում: Իմ ֆիլմերը միշտ հիմնված են եղել հակամարտությունների [illegible]կին. հայր-որդի, մայր-որդի, [illegible], կայսրին կոմունիստ[illegible] վրա: Մինչդեռ վերջին [illegible] հակամարտություն չկա, ոչ էլ [illegible]: Բուդդայականությունը [illegible] է իմ հայացքները:

– [illegible] ի՞նչ [illegible] գրեր ունեք:

– Ինձ համար [illegible] թերեւս եկել է [illegible] վերադառնալու ժամը: Ուզում եմ ֆիլմ նկարահանել Իտալիայում:

Պատրաստեց
ՊԵՏՐՈՍ ՔԵՇԻՇՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

Դիմանկար

ՆՐԱ ՏԵՂԸ ՄԻՇՏ ԲԱՑ ԿՄՆԱ

Ֆրունզիկ Մկրտչյանը էլ չկա: Ոչ մի կերպ չեմ կարող հասկանալ թե ինչու: Երբ հասկանում, երևի ուրիշ կերպ գրեմ: Բայց հիմա ինձ թվում է, որ երբեք էլ չեմ հասկանա մնացած ողջ կյանքում:

53 թվից ընկերներ ենք եղել: Մեր ընկերության ամեն օրը, ամեն ժամը, ամեն րոպեն ուրախություն է եղել, տոն է եղել, խնդություն: Շատ բանի մասին ենք խոսել, բայց մեռնելու մասին խոսք չի եղել, չնայած երկարատև ժամանակ էլ նա փայլուն առողջություն չուներ և կարծես ոտքի կար մաքառելու դրանով: Մեր փառած բառն կյանքով ինչքա՞ն կարելի էր դիմանալ: Մի անգամ էլ պարզվեց, որ ամեն ինչ իր սկիզբն ու վերջն ունի:

Զարմանալի մտածելակերպ ուներ միշտ անսպասելի. կյանքի վերաբերյալ, ընկերության, սիրո, ուսման, գիտության, նույնիսկ բառերի: Որևէ արժեքով միտք սովորաբար 10-20 տարին մեկ կարող է ծնվել, իսկ նրա մեջ կարող էր ամեն րոպե հեսափրխիր միտք առաջանալ: Զարմանալի աչխույժ միտք ուներ: Մի անգամ միասին տեղ ենք գնացել, փող էր պետք: Ասաց գնանք: Հասարակ, թե՝ ինչպե՞ս: Ասաց. «Երի պարտք վերցնենք այսինչից»: Ես ասի. «Անհարմար չէ՞»: Ֆրունզիկն ավելացրեց. «Իր համար է անհարմար, որ ինքը փող ունի, մենք չէ»: Գուցե հիմա նույնքան անհարմար է, որ ես կամ, ինքը՝ չէ: Բայց մենք չենք տեղինում մեր ծնունդն ու մահը: Երևի հասել էր այն դարը, ժամանակի այն հասակը, որից հետո, ինչպես Փափազյանն կասեր, «սկսվում է մի նեղ արահետ ամեն Մեկի համար»: Սա ինչ մեկ է փաբերում:

Ժողովուրդը ազգը կորցրեց մի մեծ հայ դերասան ես: Մի մեծ աստղ էլ խամրեց: Այդ տեղը միշտ էլ խավար կմնա: Փոխարինելու հարց չկա և չի էլ կարող լինել, ոչ մեկը ոչ մեկին չի փոխարինում: Գուցե նոր աստղ կհայտնվի նոր Պաղտասար, բայց էլ չի լինի Ֆրունզիկ Մկրտչյանի Պաղտասարը, նրա Ղազարը, նրա Հայրապետը «Նահապետ»-ի, մի ամբողջ փայլուն շարք կինոյում: Ոչ ոք նրա պես չի ժպտա, չի խոսի, չի երգի: Զարմանալի երգ ուներ: Ազգը մնաց առանց իր Մհեր Մկրտչյանի:

Մահը հարմար ժամանակ ընտրեց. մենք այլևս միասին չենք քայլում: Եթե միասին լինեինք, այն այդպես հեշտ նրա հախից չէր գա: Վերջին ժամանակները, որքան էլ դա տարօրինակ թվա, միշտ փնտրում էր ինձ, ես էլ՝ իրեն: Մի անգամ Մերուժան Տեր-Գուլանյանն անսպասելի զանգահարեց, ասելով. «Խնդրում եմ եկ երեքով հանդիպենք»: Երևի Ֆրունզիկի պատվերով էր: Չեմ ուզում ոգել, բայց գուցե նա մտածում էր Տոն դառնալ: Խոսակցությունը չկայացավ: Երևի պետք է միշտ շատ կենսասեր խոսակցությունները ժամանակին կայացնել:

Եկեք խոնարհվենք նրա հիշատակի առաջ: Եկեք, նրա հարուստ ժառանգությունից, նրա բողոքից անհանգստացող դառն լռենք, միայն մեծ Տաղանդը կարիք ունի մեծ խնամքի: Կիսատները կամ կիսատ պատասխանները իրենց ցչնի ճարը չեն գտնում: Նրա հոգին հիմա բերում է լույս, ուր մեծն Ալբանյանից մինչև Մ. Մալյան Միմոնյան փառահեղ փաղանգը: Գնաս բարով, Ֆրունզ:

ԽՈՐԵՆ ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ

Ֆրանսիա

Պարզվել է Անտուան դը Սենտ Էքզյուպերիի զոհվելու տեղը

Գրեթե 50 տարի անց կարծես թե պարզվում է ֆրանսիացի հայտնի գրող և ռազմական օդաչու Անտուան դը Սենտ Էքզյուպերիի «վերջին թռիչքի առեղծվածը»: 1944 թվականի հուլիսի 31-ին «Փոքրիկ իշխանի» հեղինակը Կորսիկայից օդ բարձրացավ «Լայթնինգ P-39» ինքնաթիռով, կատարելու հարավային Ֆրանսիայի՝ հիտլերականների կողմից զավթված շրջանների վրայով հետախուզական հերթական թռիչքը: Այդ առաջադրանքից Էքզյուպերին չվերադարձավ...

Արդեն երկար տարիներ Անտուան դը Սենտ Էքզյուպերիի տաղանդի երկրպագուները աշխատում էին պարզել գրողի զոհվելու մանրամասնությունները: Երկար ժամանակ ամենածանրակշիռ ենթադրությունն էր համարվում այն վարկածը, որը հիմնվում էր ոչ բազմաթիվ վկաների ցուցմունքների վրա, ըստ որոնց համաձայն, Էքզյուպերիի ինքնաթիռը օդային մարտում խփվել էր Անժ ծոցի վրա՝ Նիսից ոչ հեռու: Սակայն այդ շրջանում մանրազնին որոնումները, որոնք կատարվում էր այդ նպատակով ստեղծված «Անտուան դը Սենտ Էքզյուպերիի հետքերով» ընկերությունը, ոչ մի արդյունք չտվեցին: Ընկերության նախագահը՝ Ֆրանսիայում շատ հայտնի խոշոր կազմակերպության արտադրող, և նախկինում ռազմական օդաչու Ժան Կլոդ Ռուգեն, չնայած հիասթափություններին, հույսը չէր կորցնում:

Անժ ծոցում անհաջողությունից հետո որոնողների ուշադրությունը գրավեցին մինչև հիմա անհայտ մնացող վկաները, որոնք նրանց ուղղեցին դեպի «նոր արահետ»: Մասնավորապես, նրանց հետաքրքրեց Սիմոն Բուդեի՝ Սենտ Էքզյուպերիի մարտական ընկերներից մեկի կնոջ պատմածը: Այն ժամանակ տիկին Բուդեն ապրում էր միջերկրածովյան մի այլ ծոցի՝ Ժյենի ափին, որը Տուլոնից այնքան էլ հեռու չէ: Հուլիսի 31-ին, նրա խոսքով, նա տեսել էր, թե ինչպես մի ոչ մեծ ինքնաթիռ, որի տեսքը նա դժվարանում է որոշել, ընկավ ծոցի ջրերի մեջ և ափերին խորտակվեց...

Ժյեն ծոցի շրջանը երբեք որոնողների ուշադրության չէր եղել, այդ ջրերի, ինչպես նաև Սենտ Էքզյուպերիի առեղծվածային անհետանալու վայրերում, որոնումներ չէին կատարվել:

Ռուժ այնուամենայնիվ որոշեց բախտը փորձել: Մեկը մյուսի հետևից մանրամասն ուսումնասիրեցին արձագանքարկիչների գրառումները, և նրանցից մեկի վրա հայտնաբերեցին մի անճանաչելի բիծ, որը հիշեցնում էր ինքնաթիռի կմախքը... Այդ տեղն ուղարկեցին մի խումբ ջրասույզներ:

Որոնողների փնտրտությանն էլ ավելի մեծացավ, երբ նրանց դիմեց ֆրանսիական ռազմածովային նավատորմի սպա Ժոժերը: Իմանալով Ժյեն ծոցում որոնումների մասին, նա հայտնեց մի իրի մասին, որը նա հայտնաբերել էր 1966 թվականին: Սուզվելով տարված ծովակալը այն ժամանակ ծովի հատակում հայտնաբերեց մի կանաչ պայուսակ, իսկ նրա մեջ ցեխոտված փաթաթված փաստաթղթեր գերմանական հետևանք դիրքերի նշումներով, քարտեզներ, կապույտ բանակով գրված մի նամակ ու բաղդը, դժբախտաբար փչացել էր, երբ ծովակալը փորձել էր բացել, գրության տեղեկատ և մի բերք, որը նշված էր 1944 թվականի հուլիսի 31-ի թվով:

Ծովակալը, ավա՜ղ, այդ գտածոյին մեծ նշանակություն չտվեց, և պայուսակը չպահպանվեց: Իսկ չէ՞ որ այն կարող էր անհերքելիորեն ապացուցել, որ Սենտ Էքզյուպերիի գերեզմանը իրավ դարձել էր միջերկրածովյան Ժյեն ծոցը: Հայտնի է, որ գրողը շատ էր սիրում տախտակ խաղալ և այնքան էլ չէր հետևում կանոնակարգային դրահանգներին, որոնք արգելում էին թռիչքի վերցնել կողմնակի առարկաներ: Հայտնի է նաև այն, որ Սենտ Էքզյուպերին ուներ կանաչ պայուսակ, և որ նրա անձնական իրերի մեջ այդպես էլ չհայտնաբերվեց այդ պայուսակը: Այժմ ընկերության անդամները խափում են լուսացույց աշխատույցներ զուգակելով 33-րդ ենթադիվիզիայի կենտրոնի մնացած օդաչուների հետ:

«Լավագույնի» արդյոք, մակերես հանել ինքնաթիռը, որով Սենտ Էքզյուպերին կատարեց իր վերջին թռիչքը: Ժ. Ռուժ այդ հարցով լուրջ կասկածներ ունի: Փորձագետի կարծիքով, ինքնաթիռի կմախքը ենթարկվել է զգալի քայքայման: «Իրականում նշանակում է նա, եթե դա իրո՛ք Սենտ Էքզյուպերիի ինքնաթիռն է, ապա ավելի լավ չէ՞ լինի, որ այն հավերժ մնա այնտեղ, որտեղ գտնվում է»:

■

Լուրերի Հոսք

Քլինթոնը կայցելի Ռուսաստան

Հունվարի 12-15-ը, Բորիս Ելցինի հրավերով, պետական այցով Ռուսաստան կայցելի ԱՄՆ նախագահ Բիլ Քլինթոնը: ՌԴ նախագահի մամուլի ծառայության ղեկավարի տեղեկատվությամբ, բանակցությունների ընթացքում երկու երկրների նախագահությունները կշարունակեն երկկողմ բանակցության ընդլայնման ուղիներ փնտրելը, ինչը սկսվել է 1993 թ. աշնիլի վանկուվերյան հանդիպման ժամանակ: Նախագահները կամփոփեն ռուս-ամերիկյան հարաբերությունները սառը պատերազմի ժառանգությունից ազատելու աշխատանքի արդյունքները: Նրանք կքննարկեն Ռուսաստանի բարեփոխման քաղաքականության ընթացքում համագործակցության հարցերը: Դրանից բացի, բանակցությունների օրակարգում կլինեն անվտանգության խնդիրները, այդ թվում նաև սպառազինությունների վերահսկման և միջուկային զենքի չտարածման բնագավառում համագործակցության հարցերը, ինչպես նաև առանցքային միջազգային հիմնախնդիրներ, շրջանային հակամարտություններում բազմակողմ խաղաղապահության հարցեր:

ՆՏ

Մեքենայություններ Վրաստանի ազգային բանկում

Վրաստանում շարունակվում է հանրապետության ազգային բանկի գործունեության քննությունը: Այս հաստատությունը մեղադրվում էր առանց վերահսկողության վարկերի տրամադրումների մեջ, որի հետևանքով քայքայվեց պետական գանձարանը: Խորհրդարանի անդամ Վախթանգ Չանգիլաձեն այս աղմկալի պատմության առթիվ վերջերս լրագրողներին հայտնեց, որ բանկի մեքենայություններում իրենց մասն ունեն ինչպես իշխանության բարձրագույն մարմնի պատգամավորները, այնպես էլ հանրապետության գործադիր իշխանության ղեկավար շրջանները: Սակայն նա խուսափեց կոնկրետ անուններ նշելուց: Մինչդեռ խորհրդարանի ֆինանսավարկային հանձնաժողովի նախագահ Թեմուր Բասիլիան երեկ նշեց, որ պատգամավորների մեղքը չնչին է, քանի որ բանկում ֆինանսական գործառնություններ էին իրականացվում բացառապես կառավարության իրավասությամբ: Իսկ նախկին փոխվարչապետ Իրինա Սարիշվիլու կարծիքով, դատավարությունը կկրի ձևական բնույթ, քանի որ Վրաստանում օրենքներ չեն գործում: Այդ իսկ պատճառով խոսք չի կարող լինել մաֆիոզ կառույցների դեմ պայքարի մասին: Որպես օրենք կտուժեն միայն կատարողները, իսկ ղեկավարները կմնան ստվերում:

Սնարք

Ռուս-վրացական համագործակցություն

Դեկտեմբերի 27-ին Թբիլիսիում ստորագրվեց Ռուսաստանի և Վրաստանի արտգործնախարարությունների միջև համագործակցության փաստաթուղթը: Այս արարողությունը տեղի ունեցավ Ռուսաստանի կառավարական պատվիրակության այցելության շրջանակներում, որը գլխավորում էր ՌԴ արտաքին գործերի նախարարի տեղակալ Անաստոլի Ադամիշինը:

ՆՏ

Փոքր երկրամասային խորհրդի վճիռները անվավեր են

Խաբարովսկի երկրամասի գործադիր իշխանության ղեկավարի կարգադրությամբ երկրամասի տարածքում ներկայացուցչական իշխանության տեղական մարմինների բարեփոխման վերաբերյալ փոքր երկրամասային խորհրդի բոլոր վճիռները համարվել են անվավեր: «Ռուսաստանի սահմանադրության ընդունումից հետո երկրամասային խորհուրդը հակասահմանադրական մարմին է», - պատգամավորներին ծանուցեց Խաբարովսկի երկրամասի վարչակազմի ղեկավար Վ. Իշաևը: Երկրամասային խորհրդին առաջարկված է ինքնալուծարման վճիռ կայացնել:

ԱՐՍԵՆ-ՊՐԵՍ ԻՆՖՈՐՄ-ՏԱՍՍ

Գերմանիա

Մշակույթների մերձեցում

Տասնամյակներ շարունակ Գերմանիայի երկփեղկվածությունը խորը հետք է թողել նաև նրա մշակութային կյանքի վրա: Եվ այն ամենը, ինչ այսօր 2 Գերմանիաների վերամիավորումից հետո, թե՛ գրականության ու թատրոնի ասպարեզում, թե՛ կերպարվեստում սերտաճում և միահյուսվում է, գնում է դեպի միևնույն խորքը, նույն արմատը: Դյուրին չէ այդ ընթացքը, կան բազում դժվարություններ թեկուզ ասած ինչպես նյութական, այնպես էլ հոգևոր կարգի:

Նախկին ԳԴՀ-ի պաշտոնական մշակույթում տնտեսական նկատառումները գրեթե ոչ մի դեր չէին խաղում, կարևոր էին զուտ քաղաքական դիրեկտիվները: Արդյունքում ֆեդերացիայի և երկրամասերի մշակույթի և ֆինանսական գործերի գծով պատասխանատուների առջև բարդ խնդիր է կանգնել, լուծել, թե՛ թատրոններից, թանգարաններից և մոտ 17 հազար գրադարաններից որո՞նք են արժանի պահպանության և ֆինանսավորման:

Գերմանիայի [illegible] մասին պայմանագրում հատուկ հոդված կա նոր երկրի «մշակութային ժառանգման» վերաբերյալ, ըստ որի ֆեդերալ կառավարությունը և տեղական իշխանությունները լրացուցիչ միջոցներ են հատկացնում անհրաժեշտ բարեփոխումների իրականացման համար:

Անհրաժեշտ [illegible] միջոցներն, ինչ խոսք, [illegible] են խաղում մշակույթի [illegible] համար, բայց ինչ չէ նաև [illegible] կան խոչընդոտներ [illegible] ԳԴՀ-ի որոշ արվեստագետներ մեջ ազատության և միավորման նախնական զգացմունքները միահյուսվեցին սոցիալ-քաղաքական հանգրվան ունեցած տագնապների և նյութական նրբերանգների բացակայության հետ: ԳԴՀ-ում, ճիշտ է, պետությունը մեծ աջակցություն է ցույց տալիս մշակութային բանգարաններ, դրամատիկական և օպերային թատրոններ, և վերջիններս, ուրիշ կանոն, գալիս են պետական հովանավորության շնորհիվ, սակայն այն գրողները, նկարիչները, երաժիշտները, ովքեր ազատ են արտահայտել բացառապես իրենց ստեղծագործությամբ, դժվար տեղ են զբաղեցնում պաշտոնական շրջանում, ունենում բանականությունից զերծ կամ ռեժիմ պաշտպանող:

Մինչդեռ ԳԴՀ-ում մշակույթը գտնվում էր պետության և կուսակցության ձեռքին և վերջիններս ցանում էին այն ծառայեցնել իրենց գաղափարախոսական նպատակներին: Դրա համար սահմանված էին զուտ նյութական պարգևներ, երաժշտական մրցանակներ և ամենա արժ... արվեստագետների մասնակցություն «արվեստի գործիչների» համար: Չհարմարվողներին այլ բան չէր մնում անելու, քան փորձության անցնել, որոնց կխառատվեն ոչ պաշտոնական մշակույթի ասպարեզում արձանագրելու: Իսկ նրանց, ովքեր բացահայտ էին բողոքում, սպասում էր հետապնդումների և հալածանքների լայն ընտրություն: Շատ գրողներ և նկարիչներ, չկարողանալով տանել գաղափարական այդ խնամակալությունը, տեղափոխվում էին Արևմտյան Գերմանիա: Մնացողներից շատերն էլ ողջագուրված ձևով էին իրենց բողոքն ու անհամաձայնությունը հայտնում տիրող կարգերից: Արվեստն, այսպիսով, հաճախ իրեն էր իր վրա վերցնում հասարակական բանավեճերի միակ դերը:

Սպասված ազատությունը այնպես շտապ եկավ հեռվից անսպասելի հեռուներից, որ շատերը հանկարծակիի գալով՝ մի պահ կարկամեցին: Ավելին՝ նույն երկրի արևմտյան և արևելյան արվեստագետների միջև սկսվեց փոխադարձ մեղադրանքների մի շրջան: Անհանգստացնողը, սակայն, այն է, որ սոցիալիզմի այսպես կոչված «պալատական երգիչները» անմիջապես հարմարվեցին նոր պայմաններին՝ շնորհալի իրենք իրենց մասնակցությանը...

Այնպես որ, հաճախ փառքն ու վարկը քաղաքականությունն էլ չեն փոխում դրությունը: Թեև մյուս կողմից ծայրահեղական նեղացումն էլ ցանկալի երևույթ չէ: Չէ՞ որ բանավեճերն ու մրցակցությունն ի վերջո նաև մշակութային առողջացման հիմքն են:

Լ. Լ.

digitised by A.R.A.R.@

Լուրերի Հոսք

Վրաստանի ...մբ Աբխազիայում 60 գերի կա

Վրաստանի ռազմագերիների, պատանդների եւ անհետ կորածների գծով որոնողական հանձնաժողովի նախագահի տեղակալ Պաատա Ձաքարեյշվիլին հայտնեց, որ իր տվյալներով արդեն մի քանի օր է, ինչ Գուդաուտայում շարունակվում է իրականացնել Մուրթազ Գելենի ... նկատմամբ փակ դատական պրոցեսը, որի վերաբերյալ արդեն մի քանի անգամ վրացական կողմը դիմել էր աբխազներին։ Ձաքարեիշվիլին նույնպես հայտներ, որ դատավորները չեն ելնի զուտ քաղաքական շահերից, այլ օրենքի ...իրեն կմնեն այդ գործը։ Եթե Գելենի ... այնուամենայնիվ դատապարտվի, ապա բացառված չէ հաջորդ տարի Վրաստանի եւ Աբխազիայի միջեւ դատապարտյալների փոխանակման ընթացքում նրա ազատումը։ ՆՏ

Հարբեցողները Լատվիայում

...ողների հետազոտությունները ... են տվել, որ ալկոհոլ խմիչքների գործածմամբ Լատվիան գրավում է աշխարհի առաջին տեղերից մեկը։ Նրանց հաշվարկներով, այժմ Լատվիայի ամեն բնակիչ տարեկան օգտագործում է մոտավորապես 11,3 լիտր մաքուր ալկոհոլ։ ՆՏ

«Գաղթականների կուսակցության» հիմնադիր համագումարը

Մոսկվայում դեկտեմբերի 25-26-ին անցկացվեց «գաղթականների կուսակցության» հիմնադիր համագումարը, որը որոշեց կուսակցությունը գրանցել որպես համառուսաստանյան կազմակերպություն եւ մասնակցել Ռուսաստանի դաշնակցային ժողովի հաջորդ ընտրություններին։ Համագումարը հանդես եկավ գաղթի հաստատությունների ցանցն ընդլայնելու եւ խմիչքի առակը բարելավելու պահանջով, կոչ արեց ներքին ... գաղթյուրն ազատել ... ...ներից եւ մախտաորներից։ Մնարf

Գերմանացի քաղաքագետը սաստում է Ռուսաստանին

Գերմանիայի նախկին արտգործնախարար Հանս Դիտրիխ Գենշերն անդրադարձավ Ռուսաստանի նոր տնտեսական եւ քաղաքական դերին։ Նա հայտարարեց, որ վերջինս պետք է ընդգրկվի «յոթնյակի» կազմում, որտեղ աշխարհի տնտեսապես զարգացած երկրների ղեկավարները պարբերաբար հանդիպումներ են ունենում։ Գերմանական «Ֆոկուս» շաբաթաթերթն անդրադարձավ հայտնի քաղաքական գործչի հայտարարությանը։ «Իմ կարծիքով, Ռուսաստանը պետք է դառնա բարձր մակարդակի հանդիպումների մշտական անդամ։ Յոթնյակը պետք է դառնա ութ... ...ն ժողովրդավարական Ռուսաստանը ... պատրաստ է դառնալ անցկացվող հավաքների լիիրավ անդամ»։ Խոսելով դեկտեմբերի 12-ին Ռուսաստանի Լիբերալ դեմոկրատական կուսակցության հաջողության մասին, Գենշերն Աբեւմուտքին նախազգուշացրեց դրա հետեւանքով Ռուսաստանին մեկուսացնելու փորձերից։ Նման վերաբերմունքը կարող է հանգեցնել միայն այն բանին, որ հետագայում Ռուսաստանում ի վիճակի լինեն հաղթել այնպիսի ուժեր, որոնք լրացուցիչ հնարավորություն ստանան, եթե ռուս ժողովուրդն իրեն զգա անկյուն քշված»։ Գերմանացի քաղաքական գործիչն Արեւմուտքին կոչ արեց Ռուսաստանին ավելի ակտիվորեն գրավել համաեվրոպական կառույցների մասնակցությանը։ «Ռուսաստանը ... է երկարաժամկետ համագործակցության Հյուսիսատլանտյան խորհրդի հետ։ Մասնավորապես, որտեղի ...եղ չեղոքացնի ԱՄՆ-ի գերակշռող ...»», հայտարարեց Հանս Դիտրիխ Գենշերը։ ԱՐՄԵՆՈՒՀԻ ԽԵՎԱՆ ՏԱՍՍ

ՄԵԾԱՐԵՑԻՆ «ԱՐԱՐԱՏԻՆ»

Երեւանի Սպայի տանը մեծ շուքով մեծարեցին «Արարատին», որն այս տարի արժանացել է Հայաստանի չեմպիոնի կոչմանը եւ նվաճել գավաթը։ Հանդիսությունը կազմակերպել էր «Արարատի» հիմնական հովանավորը՝ ՀՀ պաշտպանության նախարարությունը, որի անունից նախարարի տեղակալ Ալեքսանդր Պետրոսյանը զոհված ազատամարտիկների հեռմահու մեդալները հանձնեց նրանց հարազատներին։ Ազատամարտիկներին մեդալներ հանձնվեց նաեւ Ղարաբաղի մայրերի կոմիտեի անունից։ «Արարատ-93»-ին ողջունելու էին եկել նրանից առաջ գործընկերները՝ Հովհաննես Զանազանյանը, Նիկոլայ Ղազարյանը, Սերգեյ Պողոսյանը, ովքեր 20 տարի առաջ փառահեղ հաղթանակ բերեցին հայկական ֆուտբոլին, նվաճելով ԽՍՀՄ չեմպիոնի կոչումն ու գավաթը։ «Արարատի» երիտասարդ սերնդի կողմից նոր կրկնակի հաղթանակն իմֆնատեղ նվեր էր «Արարատ-73-ի» 20-ամյա հոբելյանին։ Խորհրդանշական էր, երբ «Արարատ-73-ի» ավագ Հովհաննես Զանազանյանը Հայաստանի գավաթը հանձնեց «Արարատ-93-ի» ավագ Արամայիս Տոնոյանին։

Հայաստանի Հանրապետության ֆուտբոլի ֆեդերացիայի նախագահ Նիկոլայ Ղազարյանը ոսկե մեդալներով պարգեւեց չեմպիոնի կոչմանն արժանացած արարատցիներին. խաղացողներ՝ Հարություն Աբրահամյանին, Մեւադա Արզումանյանին, Կարեն Բարսեղյանին, Տիգրան Գսպեյանին, Ռազմիկ Գրիգորյանին, Արա Մարկոսյանին, Հայկես Մխիթարյանին, Հակոբ Մկրյանին, Վահե Յաղմուրյանին, Ռաֆայել Նազարյանին, Արմեն Շահգելդյանին, Արմենակ Պետրոսյանին, Ալբերտ Սարգսյանին, Լեւոն Ստեփանյանին, Արամայիս Տոնոյանին, Արթուր Քոչարյանին, Ռոբերտ Քոչարյանին, թիմի գլխավոր մարզիչ Արմեն Սարգսյանին, թիմի պետ Սամվել Նավասարդյանին, մարզիչներ Սեյրան Գալստյանին, Սլավա Գաբրիելյանին, Ալեքսանդր Մկրտչյանին, թիմի բժիշկ Վահագն Օրդյանին, մարզիչ-ադմինիստրատոր Ալեքս Մանուկյանին, մարզիչ-մերսող Գարիկ Հովհաննիսյանին։ Բացի մարզական համայնքությունից, որոնց թվում էր նաեւ հանրապետական սպորտկոմիտեի պետ Ռաֆայել Թոռոյանը, հանդիսությանը ներկա էին նաեւ պաշտպանության նախարարի տեղակալ Աշ. Պետրոսյանը, ներքին գործերի նախարարի տեղակալներ Վ. Պառոյանը, Հ. Հարությունյանը, Գերագույն խորհրդի պատգամավոր Բ. Ասատրյանը եւ ուրիշներ։ Ցուցադրվեցին հատվածներ «Արարատի» խաղերից։ Համերգից հետո ճաշկերույթ տրվեց։ ■

Հայաստանը կմասնակցի Եվրոպայի առաջնությանը, բայց ...

Մեր հատուկ թղթակից ԳՐԻԳՈՐ ԱՍԻՐՅԱՆԸ հաղորդում է Ժնեւից։

Ժնեւում տեղի ունեցած ... խորհրդակցությունում ... ն ճշտեց 1996 թ. Անգլիայում կայանալիք ֆուտբոլի Եվրոպայի առաջնությանն առնչվող ... Որոշվեց, որ մրցաշարին մասնակցելու են 47 երկրների հավաքականներ։ Թիմերը բաժանվելու են 8 ընտրական խմբի, որոնցից 6-ում ընդգրկված են լինելու 6-ական, իսկ երկուսում 5-ական ... կաններ։ Վիճակահանությունը կայանալու է հունվարի 22-ին Մանչեսթրում։ Առաջին տեղ գրաված 8 թիմերը եզրափակիչի ուղեգիր են ձեռք բերելու։ Նման իրավունք են ստանալու նաեւ 6-ական թիմերով համալրված 6 խմբերի 2-րդ մրցանակակիրները։ Իսկ 5-ական թիմերով համալրված մյուս երկու խմբերի երկրորդ տեղ գրաված հավաքականները միմյանց միջեւ խաղարկելու են եզրափակիչի եւս մեկ ուղեգիր։

Եզրափակիչում այդ 15 թիմերին միանալու է առաջնության կազմակերպիչ Անգլիայի հավաքականը։

ՈւԵՖԱ-ն միաժամանակ որոշեց, որ այն 4 երկրները, որոնք պատերազմի մեջ են, այնուամենայնիվ, կմասնակցեն առաջնությանը, սակայն սեփական հարկի ... հանդիպումները կանցկացնեն չեզոք դաշտերում։ Խոսքը վերաբերում է Հայաստանին, Վրաստանին, Մոլդովային եւ Ադրբեջանին։ ՈւԵՖԱ-ն շարունակում է մնալ այն կարծիքին, որ Հայաստանը պատերազմի մեջ է։ Ըստ մեր տեղեկությունների, ֆուտբոլի եվրոպական ասոցիացիայի նման ... կեցվածքը Հայաստանի ... հետեւանք է թուրք լոբբիի եւ ՈւԵՖԱ-ի թուրք քարտուղարի հոգեբանական ճնշման։ ՈւԵՖԱ-ն միաժամանակ իր ցանկից հանեց Հարավսլավիային, հիմնավորելով ՄԱԿ-ի այն հրահանգին, որտեղ ասված է, թե Հարավսլավիան պետք է դուրս մնա միջազգային մարզական ամեն մի մրցաշարից։ Սա է քաղաքական պահանջը, ի վնաս մարզական աշխարհի։ Իսկ ո՞ւր են եվրոպաբնակ կես միլիոն հաշվող հայ համայնքների բողոքները հանդեպ ՈւԵՖԱ-ի անարդար կեցվածքի։ ■

Յոժեֆ Բլատերը դատապարտում է ՈւԵՖԱ-ին

ՖԻՖԱ-ի գլխավոր քարտուղար Յոժեֆ Բլատերը բուռն ձեւով դատապարտեց ՈւԵՖԱ-ին չեմպիոնների գավաթի խաղարկության նոր կանոնակարգի համար։ Ինչպես գրել է մեր թերթը, ՈւԵՖԱ-ն մեծ եկամուտներ ունենալու ձգտումով որոշել է կրճատել եվրոպական երկրների չեմպիոնների գավաթի խաղարկության մասնակիցների թիվը եւ մրցաշարը նախապես սկսել ընտրությամբ կատարված 16 թիմերի մասնակցությամբ, ներկայիս չեմպիոնների լիգայի մրցակարգի ձեւով։ Նման մրցակարգը փաստորեն նախապես զրկում է եվրոպական մի շարք ֆուտբոլային բայց երկրների չեմպիոններին աշխարհամասի խաղերից։ «Այս կազմակերպության գործելակերպը հակառակ է ֆուտբոլի սկզբունքներին, այն սկզբունքներին, որ մենք (ՖԻՖԱ-ն) միշտ քարոզում ենք։ ՈւԵՖԱ-ն այս ձեւով ուզում է հարստացնել հարուստներին եւ աղքատացնել աղքատներին», հայտարարել է Յոժեֆ Բլատերը։ ■

Աշխարհի գավաթ-94

Ներկայացնում ենք մասնակիցներին

ԿՈԼՈՒՄԲԻԱ

Տարածությունը՝ 1 140 000 քառ. կմ

Բնակչությունը՝ 33 600 000

Մայրաքաղաքը՝ Բոգոտա

Ֆեդերացիան հիմնադրվել է 1924 թ.

Միջազգային ֆեդերացիայի անդամ է 1936 թ.

Ֆուտբոլով զբաղվում է 209 500 մարդ։

Ակումբների թիվը՝ 3 605

Աշխարհի առաջնություններին մասնակցել է 2 անգամ (7 խաղ, 1 հաղթանակ, 2 ոչ-ոքի, 4 պարտություն, գնդակները 9-15)։

Լավագույն ելույթը՝ 1990թ. Իտալիա, 1/8 եզրափակիչ (զիջել է Կամերունի հավաքականին)։

Աշխարհի 15-րդ առաջնության ընտրական փուլում ընդգրկված էր հարավամերիկյան «Ա» խմբում, որտեղ մրցակիցներն էին Արգենտինայի, Պարագվայի եւ Պերուի հավաքականները։

Արձանագրել է հետեւյալ արդյունքները

Կոլումբիա-Պարագվայ	0:0, 1:1
Կոլումբիա-Պերու	1:0, 4:0
Կոլումբիա-Արգենտինա	2:1, 5:0

Հարավային Ամերիկայի «Ա» ընտրական խմբի ամփոփիչ աղյուսակը

	Մ	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ
1. Կոլումբիա	10	6	4	2	0	13-2
2. Արգենտինա	7	6	3	1	2	7-9
3. Պարագվայ	6	6	1	4	1	6-7
4. Պերու	1	6	0	1	5	4-12

Հավաքականի ավագ մարզիչ՝ Ֆրանցիսկո Մատուրանա

Հավաքականի կազմը.

դարպասապահներ՝ Կորդոբա, Մոնդրագոն

պաշտպաններ՝ Կորտես, Մենդոսա, Հերերա, Պերեա, Օսորիո, Վ. Պերես

կիսապաշտպաններ՝ Գավիրիա, Գոմես, Գարսիա, Վալդերամա, Պաչեկո, Ալվարես, Լոզանո, Ռինկոն

հարձակվողներ՝ Մատուրանա, Ասպրիլյա, Վալենսիա, Ասպրիլյա, Ռ. Պերես, Վալենսուելա

Բեկկերը նորից է ամուսնանում։ Աշխարհահռչակ թենիսիստ, շվեդ Բորիս Բեկկերը, որը բոլորել է 40 տարին, դեկտեմբերի 17-ին ամուսնացավ Բարբարա Ֆելդուս անունով 26-ամյա սեւամորթ մի գեղեցկուհու հետ։ Տեղատարափ անձրեւի տակ Բեկկերի 300 երկրպագուներ Լեման քաղաքի քաղաքապետարանի մոտ սպասում էին նորապսակներին, որ շնորհավորեն նրանց, բայց Բարբարան արդեն սպասում է երեխայի։

23 գոլ, 117 փիտավոր։ Աֆրիկայի ֆուտբոլի ֆեդերացիան զրկեց Գանայի եւ Կոտ դը Իվուարի թիմերին մասնակցել որեւէ միջազգային պաշտոնական մրցաշարի։ Այս արգելափակումը հետեւանք է այն բանի, որ նոյեմբեր ամսին Աֆրիկայի գավաթի խաղարկության կիսաեզրափակիչում, որը տեղի ունեցավ Կոտ դը Իվուարում, «Ասեկ Աբիդջան» (Իվուար)-«Աշանթի Կոտոկո» (Գանա) թիմերի միջեւ, բուռն կռիվների հետեւանքով մարզադաշտում զոհվել է 23 մարդ եւ վիրավորվել 117-ը։

Ծեծում են լրագրողներին։ Լիսաբոնի «Բենֆիկա» ֆուտբոլային թիմը ֆինանսական ճգնաժամ է ապրում։ Վերջերս նրա համակիրների խորհրդաժողովում մի խումբ լրագրողներ ծեծի ենթարկվեցին։ Նրանց դատապարտում էին այն հանցանքով, որ սուտ էին գրում «Բենֆիկայի» ներքին խնդիրների մասին։

«Բարսելոնի» դեմ։ Մադրիդի «Ռեալի» ղեկավարները որոշեցին այսուհետ իրենց թիմի ֆուտբոլիստներին ամսական աշխատավարձից բացի լրացուցիչ պարգեւատրումներ չանել։ Նախկին ղեկավարությունը «Ռեալին» հասցրել է ֆինանսական ճգնաժամի։ Անցյալ տարի «Ռեալի» խաղացողներն արտակնա ամեն հաղթանակի համար ստանում էին 2000-ական, իսկ սեփական դաշտում ձեռք բերած հաջողության համար 1600-ական դոլլար պարգեւ։ Մադրիդի ղեկավարներն ուզում են «Բարսելոնի» օրինակով ֆուտբոլիստներին պարգեւատրել միայն այն դեպքում, երբ թիմը հաղթանակ տանի որեւէ մրցաշարում առաջնությունում, կամ գավաթի խաղարկությունում։

Սիերա Լեոնեի մարզիչը հայ նախկին ֆուտբոլիստ, «Ասաղ Ֆոնտա-92» թիմի մարզական տնօրեն, հայազգի Ղեւոնդ Զարդանեղյանը ... է Սիերա Լեոնեի ազգային հավաքականի ղեկավար։

Սիերա Լեոնեյի հավաքականը իր պատմության ընթացքում առաջին անգամ պետք է մասնակցի Աֆրիկայի գավաթի խաղարկության եզրափակիչ փուլի մրցաշարին, որը մարտ ամսին տեղի է ունենալու Թունիսում։ ... Զարդանեղյանը հայտարարել է, ... թիմը՝ Սիերա Լեոնեի հավաքականը ... երկու ամիս շարունակ պետք է ... նախապատրաստվի Ֆրանսիայի ...։

Սերգեյ Շչերբակովը ծանր վիրավոր։ Ռուսաստանի ֆուտբոլի երիտասարդական հավաքականի 22-ամյա խաղացող Սերգեյ Շչերբակովը Լիսաբոնում մեծ ավտովթարի ենթարկվեց։ Իր վարած ավտոմեքենայով անցնելով կարմիր լույսի տակով, Շչերբակովը դիմահար հարվածել է հանդիպակաց մեքենային։ Նրա ողնաշարը վնասվել, եւ բացառված չէ, որ երկու ոտքերից անդամալույծ դառնա։

ՖԻՖԱ-ն հարուստ է։ Ըստ ֆուտբոլի միջազգային ֆեդերացիայի նախագահ Ժուաո Ավելանժի, իր կազմակերպությունն այժմ ոսկե դար է ապրում շնորհիվ իր ֆինանսական մեծ կարողությունների։ «Ֆուտբոլն ամենասիրված մարզաձեւն է աշխարհում եւ այն մինչեւ 2000 թ. առաջին մարզաձեւը պիտի դառնա նաեւ Միացյալ Նահանգներում», հայտարարել է Ժուաո Ավելանժը։

Բաժինը վարում է ...

digitised by A.R.A.R.@

Ազգ

ՍՏՐՈԲ ԹԱԼԲՈԹԸ ՊԵՏՔԱՐՏՈՒՂԱՐՈՒԹՅԱՆ 2-ՐԴ ՄԱՐԴԸ

Մ. Նահանգների պետքարտուղար Ուորըն Քրիստոֆերը դեկտեմբերի 28-ին հայտարարեց, թե իր առաջին տեղակալի պաշտոնում առաջադրել է Ստրոբ Թալբոթին, որը մինչ այդ զբաղեցնում էր Ռուսաստանում և նորանկախ մյուս երկրներում ընդհանուր դեսպանի և պետքարտուղարության հատուկ խորհրդականի պաշտոնը: Ներկայացնելով նրա թեկնածությունը, Քրիստոֆերը նրան որակեց իբրև «ստրատեգիական հարցերում օժտված մտածող և կազմակերպիչ»: Իր հերթին կողմ լինելով նրա թեկնածությանը, նախագահ Քլինթոնը գովեց նրան իբրև «մեծ կարողությունների, ինտելեկտի ու տեսիլքի մարդ»:

Ստրոբ Թալբոթը 47 տարեկան է: Ավարտել է Յելի և Օքսֆորդի համալսարանները՝ ռուս բանասիրության գծով: Եղել է «Թայմ» շաբաթաթերթի գլխավոր խմբագիր ու մեկնաբան, ստրատեգիական հարցերի գծով բաժնի վարիչ: Թարգմանել և հրատարակել է Խրուշչովի բերանացի հուշերը: Լավագույն մասնագետներից է ռուսական և խորհրդային հարցերի գծով:

Նա գտնում է, որ Մ. Նահանգները Ռուսաստանին և նորանկախ մյուս հանրապետություններին պետք է օգնի ոչ միայն «ավելի փտաբարից փախչելու և այն արգելելու մղումից, այլև հաջողելու մտադրությամբ»:

Նրա կարծիքով, Մ. Նահանգները, որ ժամանակին գլխավորում էր Խ. Միության դեմ միջազգային կոալիցիան, այժմ պետք է գլխավորի ստրատեգիական դաշնակցությունը նախկին խորհրդային քաղաքական հետ: Նա ջերմ պաշտպան է նախագահ Ելցինին:

USIS

THE UNITED STATES AGENCY FOR INTERNATIONAL DEVELOPMENT REQUIRES THREE BEDROOM DETACHED HOUSES FOR OFFICIALS WHO WILL BE JOINING THE AGENCY IN YEREVAN. PREFERENCE IS FOR HOUSING IN THE BAGRAMIAN AVENUE AND AIGEDZOR DISTRICT. PLEASE WRITE OF VISIT 10 AIGEDZOR STREET OR CALL 26.34.97 DURING BUSINESS HOURS.

Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների Միջազգային զարգացման գործակալությունը ցանկանում է վարձել 4-5 սենյականոց առանձնատներ Երևան ժամանող իր պաշտոնյաների համար: Նախապատվությունը կտրվի Բաղրամյան պողոտային և Այգեձոր թաղամասին: Խնդրվում է գրել կամ այցելել գրասենյակ Այգեձորի 10 հասցեով կամ զանգահարել 26.34.97 հեռախոսահամարով, աշխատանքային օրերին ժ. 9:00-17:00-ը:

«Ս. ՏԱԹԵՎԻԿ» ինվեստիցիոն ընկերություն
"S. TATEVIK"
Investment company

Երևան, «Էրեբունի 1» հյուրանոց 316, 319 հեռ. (8852) 582078
Hotel "Erebuni-1", rooms 316,319, Yerevan, Armenia, tel. (8852) 582076

Մենք շնորհավորում ենք մեր ներկա և ապագա ավանդատուների ԱՄԱՆՈՐԸ և առաջարկում Ձեզ ամանորյա հիանալի անակնկալ:

Ամանորի նախաշեմին Դուք կարող եք դառնալ **ՄԻԼԻՈՆԱՏԵՐ**.

- Ավանդատուներից ամենահաջողակին ամենամյա ամանորյա **ԳԵՐՊԱՐԳԵՎ՝ ՄԻԼԻՈՆ ռուբլի: 1000000**
- «Համաստեղության նշանի ներքո» 1994թ. օրացույցի գնորդներից ամենահաջողակին նույնպես **ԳԵՐՊԱՐԳԵՎ՝ ՄԻԼԻՈՆ ռուբլի:**

Խաղարկությունները և օրացույցի գաղտնիքները դեկտեմբերի 30-ին:

AIR-TOUR

«Հայկական ավիաուղիներ» ավիաընկերության «Ավիասրահ» պետական դուստր ձեռնարկության «Էյր-տուր» ֆիրման 1994 թ. հունվարից սկսում է ուղիղ ավիաչվերթներ ԲՈՒԼՂԱՐԻԱ, ՄԱԿԵԴՈՆԻԱ, ՉԵԽՈՍԼՈՎԱԿԻԱ, ԼԵՀԱՍՏԱՆ ԵՎ ԱՐԱԲԱԿԱՆ ԷՄԻՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ:
Երաշխավորում ենք բարձրորակ սպասարկում և անհամեմատ գներ:

Պուշկինի փ. 43 հեռ. 53 05 11, 53 05 33

Բելառուս

Մեկ շաբաթում կարելի է միավորել ռուս-բելառուսական դրամական համակարգը

«Երբ Ռուսաստանի կենտրոնական բանկը բելառուսական ռուբլիներով Բելառուսի ազգային բանկի այսպես կոչված վարկային բազարկումը համարի ռուսաստանյան բազարկում, ապա 2 պետությունների դրամական համակարգերի միավորումը հնարավոր կդառնա ընդամենը 1 շաբաթվա ընթացքում: Բայց դրա համար քաղաքական կամք է հարկավոր», «Զվյազդա» թերթին տված հարցազրույցում հայտարարեց Բելառուսի Հանրապետության ազգային բանկի նախագահ Ստանիսլավ Բոգդանկևիչը:

Անդրադառնալով ռուսական և բելառուսական ռուբլիների ներկայիս անհավասարությանը, բանկի նախագահը նշեց, որ երբ բելառուսները ռուսների նման իրենց ռուբլու արժեհոսքման նպատակով շուկա հանեին բնակմակերեսը, սեփականությունը և հողը, ապա 2 պետությունների դրամական միավորների փոխարժեքները այժմ մոտավորապես հավասար կլինեին:

«Մենք կարող ենք ընդունել 1:1 փոխարժեքը, այսօր ունենալով 1:4, քանի որ Ռուսաստանի հետ ֆինանսական նույն տարածքի մեջ մտնելուց հետո ստեղծված կլինենք գնալ նրա ուղիով»:

Իսկ ինչ վերաբերում է դրամական համակարգերի միավորման մեխանիզմին, այստեղ, Ստանիսլավ Բոգդանկևիչի խոսքերով, կարելի է տեսնել հրապարակությունների հետևյալ զարգացումը. «Բելառուսը ձեռնարկությունների և քաղաքացիների հաշիվներում բոլոր մնացորդները հայտարարում է ռուսական ռուբլիներ: Ռուսաստանը մեր թղթակցային հաշվին փոխանցում է մեծ գումար, և մենք անարգել փոխանցում ենք անկանխիկ դրամ: Ինչ վերաբերում է կանխիկին, Բելառուսը դեռ դուրս չի եկել ռուբլու գոտուց, և այստեղ բարդություններ չպետք է լինեն: Առաջին երկու տարիներին թե ռուսական, և թե բելառուսական ռուբլիները կօգտագործվեն զուգահեռաբար: Ռուսաստանը, իհարկե, կորուստներ կունենա, բայց երբ նա դիմի այդ քայլին, ապա կանխի հանուն ռուսական սեփական շահերի»:

Հարցազրույցում Ստանիսլավ Բոգդանկևիչը մեկ անգամ ևս ընդգծեց, որ դրամական համակարգերի միավորման համար հարկավոր են Ռուսաստանի քաղաքական կամքը և քաղաքական զիջումը: «Ամեն ինչ կախված է Ռուսաստանի առաջին անձանցից», ասաց Բելառուսի ազգային բանկի ղեկավարը: Իսկ ինչ վերաբերում է Բելառուսի ինքնիշխանությանը, Բոգդանկևիչի կարծիքով, երկու պետությունների դրամական համակարգերի միավորումից հետո այն կպահպանվի: «Ռուսաստանի հետ մենք կհամաձայնեցնենք բյուջեի դեֆիցիտը և բանկային բազարկումների ծավալը: Իսկ ինքներս այդ պարամետրերի շրջանակներում լիովին ինքնիշխան կլինենք», հայտարարեց նա:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

ԷՖԵԿՏ

Լիակատար մնակական բաժնետիրական ընկերությունը ընդունում է ավանդներ հետևյալ պայմաններով

	դրամ	ռուբլի	դոլար
3 ամիս	80%	70%	30%
6 ամիս	200%	190%	60%
9 ամիս	300%	220%	90%
12 ամիս	520%	500%	120%

Ընկերությունը կատարում է ամենամսյա տոկոսային վճարումներ:

Շտապեցեք կրկնապատկել Ձեր կապիտալը: «Էֆեկտը» կարող է կրկնապատկել Ձեր կապիտալը: Մի հապաղեք: Շտապեցեք:

ՎԻԿՏՈՐԻԱ ԿՈՆՑԵՌՆ

VICTORIA CONCERN հեռ. 524960, 583996

Կազմակերպությունն առաջարկում է

- Արհեստական կաշի
- Ավարտուրը СЦМ (կոշիկի արտադրության համար)
- ԳԱԶ-24 ավտոմեքենայի կարբյուրատորներ
- էլեկտրալարեր 100 Վտ
- ՎԱԶ-2106 ավտոմեքենայի ավտոդողեր
- Ճաշոնական տեսամագնիտաֆոն «SHARP» (մուլտիսիստեմ)
- Ճաշոնական հեռուստացույց «SHIVAKI», անկյունագիծը 51 սմ
- Երաժշտական կենտրոն «SONI»
- Ճաշասենյակի «Ռեժանս» ռումինական կահույք
- Խոհանոցի չեխական կահույք
- Նախասրահի գերմանական կահույք
- Նախասրահի «MISTER X» լեհական փափուկ կահույք
- Կոնյակ «Ընտիր», «Տոնական», «Նաիրի» մերսիֆիկասով
- Սիգարետներ BT և Родопи
- Սարքեր

Ռուսաստան

Ռազմական տեխնիկայի արտահանումը

Ռուսաստանն իրական հնարավորություն ունի 1994 թ. զգալիորեն կրկնապատկել ռազմական տեխնիկայի արտահանությունը, գտնում է երկրի արտաքին տնտեսական կապերի նախարար Օլեգ Դավիդովը: Նախարարության փորձագետների գնահատումների համաձայն, 1993 թ. սպառազինությունների մատակարարումները գնահատվում են 1,2 միլիարդ ամերիկյան դոլլար: Անցած 2 տարում ռուսական սպառազինությունները համաշխարհային շուկա հանելու նպատակով կատարված աշխատանքը հիմք ստեղծեց եկող տարի մի շարք պայմանագրերի ստորագրման համար: Օրինակ, տարեսկզբին սպասվում է խոշոր պայմանագրի ստորագրում Մալայզիային ՄիԳ-29 ռազմօդանավերի մատակարարման վերաբերյալ, նշեց նախարարը: «Չի կարելի միանշանակ կերպով ասել, թե Ռուսաստանի սպառազինությունների արտահանումն զգալիորեն նվազել է, ասաց Օլեգ Դավիդովը: Քաղաքական պատճառներով մենք դադարեցրել ենք ռազմական արտադրանքի առաքումները մի շարք պատերազմող երկրների՝ Աֆղանստանին, Անգոլային, Եթովպիային և այլն: Բայց Ռուսաստանը դրանից հիմնականում ոչինչ միջոց չի տանում: Այժմ մատակարարումներն իրականացվում են միայն ազատ փոխարկելի տարադրամով»: Սպառազինությունների արտահանման բնագավառում նոր հնարավորություններ են ստեղծվում նաև «Ռոսվոորուժենիե» ընկերության ստեղծման շնորհիվ, որը կմիավորի Ռուսաստանում ռազմական տեխնիկա արտահանողներին, կհամակարգի դրանց գործունեությունը, կպաշտպանի պաշտպանական ծյուղերում միջոցների ներդրումը: Իսկ արտոնագրման, միջկառավարական փաստաթղթերի համաձայնեցման, արտահանության վերահսկման հարցերը կմնան Ռուսաստանի արտաքին տնտեսական կապերի նախարարության տնօրինության տակ:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

Սև մետալուրգիայի կորուստները

Սև մետալուրգիայի տեխնիկական հետամնացության և արտադրական մեծ ծախսերի պատճառով Ռուսաստանում սև մետալուրգիայի ֆինանսական կորուստները տարեկան կազմում են 3,5 միլիարդ դոլլար: Բացի դրանից, ճյուղում հիմնական ֆոնդերի նորացման համար ֆինանսական միջոցների անբավարարության պատճառով 1994 թ. կառուցվածքային վերակառուցում չի կատարվի մետալուրգիական արտադրության մեջ, ասվում է Ռուսաստանի էկոնոմիկայի նախարարության պատրաստած 1994 թ. սոցիալ տնտեսական զարգացման կանխատեսման մեջ: Սև մետաղների պատրաստի գլանվածքի արտադրությունը 1993 թ. կազմեց 43 միլիոն տոննա, իսկ պողպատե խողովակներինը՝ 6 միլիոն տոննա: Ըստ 1994 թ. կանխատեսման, այդ թվերը կկազմեն 42 միլիոն և 5,8 միլիոն տոննա: Արտադրական կարողությունների բեռնվածությունը կկազմի 63 և 50 տոկոս: Վերջին տարիներին հնացած արտադրական ֆոնդերի նորացման գործակիցը կազմում էր 0,9-1,2 տոկոս, որ 3-4 անգամ ցածր է տեխնիկապես ու տնտեսապես հիմնավորված մակարդակից: Դրա հետևանքով հիմնական տեխնոլոգիական սարքավորումների մաշվածքն բոլոր ճյուղում կազմում է 50 տոկոսից ավելի, իսկ առանձին ձեռնարկություններում՝ էլ ավելի շատ: Պողպատի ձուլման ավելի քան 60 տոկոսը և սև մետաղների պատրաստի գլանվածքի բռղարկման 50 տոկոսը ներկայումս կատարվում են հնացած սարքավորումներով: Ռուսաստանի էկոնոմիկայի նախարարության փորձագետների կարծիքով, սև մետալուրգիայի արտադրանքի արտահանման քվոտաների վերացումը, ինչպես նաև դաշնակցային պետական կարիքների համար արտահանվող մետաղը մատակարարներից ազատելը կնպաստեն ճյուղի արտադրական կարողությունների օգտագործման բարելավմանը: Նույն նպատակով, հաշվի առնելով ԱՊՀ երկրների մետալուրգիական ձեռնարկությունների տեխնոլոգիական կապերը, հարկավոր է վերացնել կոոպերացման գծով այդ երկրներին մատակարարվող արտադրանքի մատակարարման արտահանման տուրքերը:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

Բաժանորդային ինդ. 65... Պատվեր 6... Տպաքանակ 25 000 ... Ստորագրված է տպագրության 29.12.1993

digitised by A.R.A.R.@